

1. SKUPLJANJE GRAĐE

1.1. Kupnja

7.7. sklopljen je ugovor o otkupu zbirke koju čine predmeti s prostora arheološkog lokaliteta Salona, u vlasništvu Ante Grčića, profesora iz Makarske. Predmeti pripadaju povijesnim razdobljima od prapovijesti do kasne antike. Otkupljena zbirka sadrži razne sitne predmete: 2 brončane igle, stilus iglu, zoomorfnu fibulu, 2 brončane fibule, dio skulpture-ruka ili noga, dio ručke posude-bronca, ukras-bronca, "oko" za prsten-staklo, perla-zeleno staklo, 3 perle-smaragd, 3 perle-staklo, koljenasta fibula-bronca, dvostrana pojasna kopča-bronca, dvodjelna pojasna kopča-bronca, dugme-olovo, gajka-ukras za pojas, 5 perlica, te novac: 2 kom. grčkog novca, 20 kom. rimskog novca i 1 kom. bizantskog novca.

1.2. Terensko istraživanje

Salona

Istraživanja je od 13.10. - 21.11. vodila Jagoda Mardešić, uz sudjelovanje dva arheologa, restauratora i crtača

Radovi su nastavak istraživanja poduzetih protekle 3 godine. Sonda koja se nalazi sa istočne strane portika hrama proširena je u pravcu istoka za 4 m, a u pravcu juga za 9 metara.

Na ovom prostoru otkrivena je podnica prostorije čiji je zapadni dio bio istražen 2007. g.

Najviši sloj je sloj 001 (numeracija se nastavlja na dokumentaciju s prethodnih istraživanja) koji je bio nasut prilikom gradnje ceste za Trogir koja je ovuda prolazila sve do kraja 70.-tih godina prošloga stoljeća. Kao i prethodne godine u sloju je pronađeno 5 profiliranih ulomaka kamena. Ispod njega se nalazio sloj 027 koji je činio obrađeni kamen i žbuka - radi se o ostacima zidova koji su bili razrušeni najvjerojatnije prilikom izgradnje ceste za Trogir. Sloj se pružao u sjevernom dijelu sonde. U njemu su pronađena dva profilirana ulomka arhitektonske skulpture, nekoliko ulomaka freski i kasnoantička keramika. Na zapadnom dijelu ovog sloja uočen je vrh zida (SJ 028) koji se pruža od južnog zida trijema teatra u pravcu juga.

Na južnom dijelu sonde, u istoj visini kao i sloj 027 pružao se tamno smeđi sloj 012 (radi se o sloju koji je dokumentiran prilikom istraživanja 2006. i 2007.).

Ispod sloja 027 i 012 (u južnom dijelu sonde) pružao se sloj 011 koji je također bio dokumentiran tijekom prošlih kampanja. Sadržavao je mahom ulomke tegula i krovnog crijepa i vrlo malo fine keramike, ali i ulomke mramornih oplata smeđeružičaste boje. Zid u pravcu sjever-jug (SJ 028) nalazio se u sloju 027 i dijelom 012 i 011. Sačuvan je u visini od 2 do 4 reda kamena koji su vezani sa vrlo malo žbuke i sa glinastom zemljom žute boje. Više žbuke bilo je upotrebljeno u temeljnom dijelu zida. Pruža se u duljini od 4,2 m od južnog zida trijema teatra do nekadašnjeg kanala za vodovodnu cijev. Zid je bio uništen prilikom iskopa ovog kanala, a dalje prema jugu nije pronađen njegov nastavak. Sa istočne strane na zid je prislonjena pravokutna konstrukcija građena istom tehnikom kao i zid 028. Nalazi se na istoj dubini kao i zid. Na južnom dijelu zida izgleda da je postojao otvor koji je kasnije zazidan. Prilikom gradnje zida SJ 028 upotrebljen je kamen različite veličine i načina obrade. Postoji mogućnost da je dio materijala za gradnju uzet sa teatra. Na istočnoj strani zida SJ 028 nalazio se sloj SJ 030 - sloj koji je činila rastresita žbuka. Zid je podignut na sloju SJ 014. Ovaj sloj je dokumentiran tijekom prošlogodišnje kampanje. Radi se o sloju požara koji je crne boje, a sadrži ugljen, ulomke tegula i krovnog crijepa, željezne čavle i klinove i vrlo malo keramike. Ove godine su u ovom sloju, kao i u slojevima 011, 012, 016 i 030 pronađeni ulomci raznobojnih mramornih oplata. Stratigrafska situacija jasno pokazuje da je zid 028 bio podignut nakon požara koji je uništio ovu prostoriju. Nalazi ugljena i željeznih klinova i čavala navode na zaključak da je prostorija bila zakrovljena.

U sloju 014, neposredno uz ulomak baze stupa koji se nalazio između trijema teatra i zida 023 pronađena su 24 komada brončanog novca. Uz novac su pronađeni i brončani čavao i zakovica pa je moguće pretpostaviti da se novac nalazio u drvenoj kutiji.

Zapadni dio zida 023 bio je otkriven prošle godine, a ove godine je dokumentiran njegov istočni dio. Sam istočni rub zida kao i rubovi prostorije nisu pronađeni niti na istoku ni na jugu sonde.

S južne strane zida 023 nalazio se mozaik (SJ 022) čiji su ostaci također bili pronađeni tijekom prošlogodišnje kampanje. Ove godine su otkriveni vrlo slabo sačuvani ostaci mozaika na prostoru zapadno i istočno od zida 028. Mozaik je geometrijski sa motivom upisanih kvadrata koji su sivoplave boje, a ostale tesere su ružičaste. Osim kvadrata dokumentirani su izrazito slabo sačuvani ostaci mozaičkog polja sa motivom pletenice. Tesere na ovom dijelu mozaika su zelene, oker, crvene i bijele boje. Podlogu mozaika čini sloj žbuke debeo oko 40 cm. Gornji sloj, u kojemu su bile utisnute tesere, sadrži usitnjenu keramiku. Slijedi sloj bijele

žbuke ispod kojega je neobrađeno kamenje manjih dimenzija. U sloju 014 je pronađeno vrlo malo tesera, a u podlozi mozaika su uočene rupe koje su bile ispunjene kamenom iz podloge i crnim slojem 014.

Činjenica da sloj 014 nije bio poremećen (nije bilo proboja sloja) i da je u njemu bio pronađen vrlo mali broj tesera te rupe u podnici upućuju na zaključak da su prostorija i mozaički pod bili devastirani prije izbijanja požara.

Na istočnom rubu sonde, djelomično u profilu, otkrivena je profilirana baza stupa. Budući da je gornji sloj podnice oko baze uništen za sada nije moguće sa sigurnošću utvrditi da li se baza nalazi na izvornom mjestu ili je pomaknuta. Baza je oštećena i položena je na donji sloj podloge mozaika.

U južnom dijelu sonde je nastavljeno istraživanje građevine (SJ 010) s apsidalnim završetkom na zapadnoj strani. Pronađen je zid u pravcu istoka. I njemu kao i "apsidi" nedostaje sjeverno lice. Budući da je u njegovoj neposrednoj blizini bio postavljen južni rub ceste moguće je da je ovo lice bilo uništeno prilikom gradnje ceste za Trogir, ali to za sada nije moguće sa sigurnošću utvrditi.

Kao i zid SJ 028 i ova građevina je građena s vrlo malo žbuke, a podignuta je iznad sloja SJ 014 (sloj požara). Dio apsidalnog završetka objekta se nalazi nad pločnikom istočnog portika hrama, a dio nad ostacima podloge podnice. Sonda je dokumentirana u mjerilu 1:50 i 1: 25.

- Marusinac

Na temelju odobrenja Ministarstva kulture, Uprave za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorskog odjela u Splitu, od 6.6. do 9.6. realizirana su geofizička istraživanja Marusince koje je vodila Ema Višić Ljubić, a geofizičke radove obavili su dr. Branko Mušić s Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Ljubljani i tvrtka Gearh d.o.o. iz Ljubljane, te je izrađena dokumentacija.

- Solin - zaštita i prezentacija

- 22. 2. u Tusculumu održan radni sastanak radi nove zaštite Salone na inicijativu Zorana Wiewegha, glavnog konzervatora Ministarstva kulture, u nazočnosti Vesne Kezunović, iz Odjela za inspekcijske poslove Ministarstva kulture, te predstavnika Konzervatorskog odjela u Splitu.

Plan elaborata potpunog izvlaštenja za arheološke lokalitete Salone izrađen od tvrtke GEOdata d.o.o. za projektiranje i srodne tehničke usluge - Split, srpanj 2008.

- 19. 9. sklopljen ugovor o izradi projekta interventne sanacije zidova arheološkog nalazišta Marusinac u Solinu s Uredom ovlaštenog inženjera građevinarstva Neven Kunjašić, d.i. građ.

- 15. - 19.9. Ante Piteša vodio sondažna arheološka istraživanja na Gospinom Otoku u Solinu,

- 23. - 29.9. izrada terenske dokumentacije (investitor Nadbiskupija splitsko-makarska)

Izvešće o sondažnim arheološkim istraživanjima na Gospinom Otoku u Solinu

Sondažna arheološka istraživanja na Gospinom Otoku u Solinu provedena su na sjeveroistočnom dijelu Gospina Otoka, na katastarskim česticama 6699, 6700/1 i 6700/2. Istraživanja su trajala od 15. 9.-19. 9. 2008., nakon čega se pristupilo izradi terenske dokumentacije koja je trajala od 23. 9. do 29. 9. 2008. godine (ne računajući dane vikenda). Prethodno su djelatnici tvrtke Geodata (dipl. ing. geod. Darije Jakaša) na lokalitetu postavili 14 točaka u relativnoj geodetskoj mreži koje su visinski (apsolutna visina) vezane u jedan sustav, da bi se u tlocrtu arheološke sonde mogle točno smjestiti u prostoru. Sonde su postavljene ciljano, na mjestima gdje su geofizičkim istraživanjima utvrđene određene promjene u strukturama pod zemljom (geofizičke sonde G, H, I, J, F, D, K), a koje bi mogle imati arheološku vrijednost (G. Skelac, Izvešće o geofizičkim istraživanjima na lokaciji Solin-Gospin Otok, Zagreb, svibanj, 2008., str. 31, sl. 8, crteži 2 i 3; sl. 9, crteži 4 i 5; str. 32, sl. 10, crteži 6 i 7, str. 33). Tako je arheološka sonda 1 postavljena na lokaciji geofizičke sonde I, sonda 2 na mjestu geofizičke sonde H, sonda 3 na mjestu geofizičke sonde F, sonda 4 na mjestu geofizičke sonde K, sonda 5 na mjestu geofizičke sonde J, sonda 6 na mjestu geofizičke sonde D, sonda 7 na mjestu geofizičke sonde G i sonda 8 po sredini parkirališta na mjestima koje su djelomice obuhvaćale geofizičke sonde E, B i A, da bi se provjerila situacija po sredini terena, iako geofizičkim istraživanjima na tom prostoru nisu uočene pojave koje bi imale arheološki značaj. Arheološkim sondama su potvrđene i usmene izjave nekih stanovnika Solina koji se sjećaju da se na većem dijelu terena sadašnjeg parkirališta nalazilo rukometno igralište, te da se prigodom izgradnje igrališta uklonio dublji sloj zemlje. Sondom 3 i 8 je utvrđeno da je na mjestima podignuto i do 80 cm površinskog sloja koji je nasut drugim materijalom kao podlogom za igralište (dovoljno da se unište ostaci starohrvatskih grobova, ako ih je bilo). Na mjestu sonde 7 (geofizička sonda G, gdje su se uočavale pravilne strukture koje bi mogle upućivati na arhitekturu) potvrđena je izjava da se na tom mjestu nekada nalazila trafostanica, čije smo temelje i otkopali, a u sondi pronašli pravilne kanale od cigle u kojima su bili kablovi za struju. Sondom 4 potvrđeno je postojanje novovjekovnog groblja, gdje se do početka 80-tih godina 20. stoljeća ukapalo, kada su se ostaci pokojnika prenijeli na novo solinsko groblje. Groblje se, po pričama, protezalo do polovice južnog dijela sadašnjeg parkirališta (što bi obuhvaćalo geofizičke sonde K i polovicu sonde A).

Sonde su interesantne jedino s geološkog aspekta, budući nisu pronađeni kulturni slojevi. Zanimljivo je da se u sondama nije pojavljivala voda (osim u sondi 2 koja je bila tik uz rijeku, a i ovdje se voda pojavila tek na dubini od 230 cm) iako su sonde kopane na dubine daleko ispod nivoa rijeke. Geološki slojevi, kao što su nanosi riječnog šljunka različitih veličina od finog, sitnog do krupnog, pijeska i grebena sedre upućuju na djelovanje vode na cijeloj površini sjeveroistočnog dijela Gospina Otoka. Ni u jednoj sondi nisu pronađeni arheološki ostaci osim na mjestu trafostanice gdje je u površinskom sloju nasutog humusa pronađeno nešto ulomaka antičke keramike pomiješane s novovjekom ciglom, kao i u površinskom humusu na mjestu sonde 1 gdje je pronađeno grlo amfore s ručkom i nekoliko ulomaka tegula, pa zaključujemo da su spomenuti nalazi dospjeli u zemlju prigodom nasipanja površinskog humusa za hortikulturno uređenje tog dijela Gospina Otoka. U sondi 1, na dubini od oko 170 cm, pronađen je nepravilni kameni nasip bez ikakva veziva, pa je upitno radi li se o prirodnoj formaciji koja je nastala djelovanjem rijeke ili je pak djelo ljudskog rada. U kamenom nasipu i oko njega nije bilo sitnih nalaza poput ulomaka keramike. Budući nije bilo sitnih nalaza ni arhitekture sve sonde su kopane bagerom, dok su profili sondi dotjerani ručnim alatom.

Nakon što su sonde bile iskopane pristupilo se izradi terenske dokumentacije. Sonde su fotografirane, u tlocrtnom planu smještene su u prostoru (u mjerilu 1:300), te su nacrtani profili sa slojevima (u mjerilu 1:50). Za sondu 1 nacrtana su sva četiri profila, jer su se slojevi u profilima razlikovali, a za ostale sonde nacrtana su po dva karakteristična profila, uzdužni i bočni, kako je u crtežima i naznačeno. Napravljeno je ukupno 18 crteža profila sa označenim pružanjem geoloških slojeva.

Zbog žurnog potraživanja ovoga izvješća od strane investitora, prilažemo terensku dokumentaciju crteža profila sonde izrađenu u olovci na milimetarskom papiru, dok će kompjuterski obrađena dokumentacija profila s preglednim rasporedom slojeva i legendama, u mjerilu 1:25, te još i jedan tlocrt sonde 1 u kojoj je pronađena kamena struktura, biti naknadno dostavljeni.

Opis sondi:

Sonda 1 (2 x 8 m)

Sonda je postavljena pravcem istok-zapad i smještena je na sjeveroistočnom, travnatom dijelu terena. Sonda je duboka 2,80 m na istočnom dijelu i oko 2,30 m na zapadnom dijelu. Budući se u profilima uočavala raznolikost pružanja sedimenata dokumentirana su sva četiri profila. Južni profil: Ispod površinskog sloja humusa debljine oko 25 cm, nalaze se slojevi riječnog šljunka i nabijenog pijeska čija debljina varira od 50 do 70 cm. U istočnoj polovici sonde

ispod sloja šljunka je sloj svijetlog pijeska debljine preko jednog metra. U zapadnoj polovici sonde ispod sloja humusa je nabijeni sloj pijeska pomiješan sa šljunkom debljine do pola metra, ispod kojega je nanos riječnog šljunka debljine do 1,25 m. U istočnoj polovici sonde ispod sloja pijeska nataložen je sloj masne gline debljine do 80 cm, kojega u zapadnoj polovici sonde nema. Ispod sloja gline ponovo se pojavljuje svijetli, fini pijesak. Raspored i miješanje slojeva zorno su prikazani na crtežu profila.

U zapadnom, užem, profilu slojevi su homogeniji: na vrhu je sloj humusa, slijedi sloj pijeska pomiješan s šljunkom, pa sloj šljunka ispod kojega je do dna sonde sloj svijetlog pijeska.

U sjevernom profilu nakon tankog sloja humusa proteže se do 1,5 m debeli sloj krupnog i sitnog šljunka ispod kojega je fini pijesak. U istočnoj polovici sonde u sloju pijeska zamjećuje se jedan prodor glinenog sloja.

U zapadnoj polovici sonde na dubini od 1,70 m pojavio se nasip od nepravilnog kamenje koji se pruža smjerom sjever-jug. Između kamenja je sloj sitnog šljuka i pijeska, bez žbuke.

Najvjerojatnije je i ovaj sloj nastao djelovanjem vode. Kopanjem sonde 3, južno od sonde 1 pokušali smo pronaći nastavak kamenog nasipa ali u ovom dijelu terena on se gubi, te smo u smjeru njegova pružanja prema jugu naišli na greben sedre.

Sonda 2 (2 x 4 m)

Sonda je postavljena pravcem istok-zapad, smještena je na sjevernom dijelu travnate površine u blizini rijeke. Sonda je duboka 2,55 m, a voda se pojavila na dubini od 2,30 m.

Južni profil: Površinski sloj debljine 45-50 cm čini sloj humusa pomiješan s kamenim nasipom. Ispod njega dolazi sloj pijeska debljine 65-70 cm s tankim prodorima šljunka. Ispod ovoga sloja je sloj šljunka debljine 1,20 m, ispod kojega se pojavljuje sloj crnog mulja.

U zapadnom profilu nakon tankog sloja humusa na površini slijedi sloj građevinskog šuta (kamenje, cigle) debeo 1,70 cm. Ispod ovoga sloja slijedi sloj masne zemlje debljine oko 70 cm, pa tanki sloj šljunka i mulj. Čini se da je na ovome dijelu terena bila nekakva jama koja je zatrpana građevinskim šutom, što je i registrirano u geofizičkim istraživanjima.

Sonda 3 (2 x 8 m)

Sonda je smještena na sjeveroistočnom dijelu parkirališta. Najprije je uklonjen sloj asfalta i građevinskog tucanika debljine 60-80 cm, koji je služio kao podloga za asfaltiranje parkirališta, a potom je sonda postavljena na zemljanoj podlozi. Dubina sonde je 2,10-2,50 m. Slojevi u sondi su jednolični. Ispod građevinskog tucanika pojavljuje se sloj nasipa s kamenjem ispod kojega se do dna sonde pruža debeli sloj pijeska u kojemu se protežu grebeni sedre. Sedrena barijera naročito je čvrsta u jugozapadnom dijelu sonde (sl. 9).

Sonda 4 (2 x 8 m)

Sonda je smještena pravcem sjever-jug, na južnom dijelu terena, na travnatoj površini između stabala. Sonda je duboka od 2,65 do 3,10 m. Da bi se moglo pristupiti kopanju sonde bilo je potrebno srušiti dva manja stabla. Nalazi u sondi potvrdili su postojanje novovjekovnog groblja.

Zapadni profil: Poslije sloja površinskog humusa debljine do 70 cm, odmah su se pojavile grobne jame s ostacima ukopa: polomljene mramorne ploče koje su činile arhitekturu groba, ostaci drvenih ljesova, plastične drške lijesa, ostaci velova i odjeće koji su nakon premještanja kostiju pokojnika bili odbačeni u grobne jame. Dna grobnih jama nalaze se na dubini od oko 1,50 m od površine. Ispod grobnih jama, do dna sonde proteže se debeli sloj svijetlog pijeska pomiješanog s grebenima sedre. Sedreni greben osobito je istaknut u sjevernom profilu gdje su se grobne rake ukopavale do tog čvrstog sloja.

Sonda 5 (2 x 4 m)

Sonda je smještena na istočnom dijelu travnate površine terena i pruža se pravcem sjever-jug. Sonda je duboka 2,95 m.

Zapadni profil: Nakon tankog sloja humusa slijedi sloj nasipa na mjestima do 1,80 m dubine. U nasipu je bilo kamenja (koje je vjerojatno registrirano georadarom), betona, ostataka plastičnih vrećica. Vjerojatno je na ovome mjestu teren bio neravan, s jamama koje su nasute, tako da sloj kamenog nasipa varira u debljini. Ispod nasipa je sloj svijetlog, kompaktnog pijeska s grebenima sedre pri dnu.

Sonda 6 (2 x 8 m)

Sonda je smještena na sjeverozapadnom dijelu terena, na početku parkirališta i dužinom prati rubnu, povišenu liniju. Nakon skidanja asfalta i građevinskog tucanika podloge debljine 30-35 cm sonda je postavljena na zemljanu podlogu. U ovome dijelu kao čvrsta podloga upotrebljeni su i betonski blokovi, vjerojatno ostaci obližnje trafostanice. Sonda je duboka 2,70-2,90 m. Ispod sloja zemlje debljine oko 40 cm duž cijelog sjevernog profila pruža se kompaktan sloj pijeska i sedre. Ispod sedrenog sloja, pri dnu sonde mjestimice se pojavljuje rahli tamniji pijesak. U zapadnom profilu ispod zemljanog sloja dolazi sloj tamnog pijeska, slijedi sloj svjetlijeg pijeska pomiješanog s grebenima sedre i pri dnu sonde sloj rahloga pijeska.

Sonda 7 (2 X 4 m)

Sonda je smještena na sjeverozapadnom dijelu terena i postavljena je zapadno, paralelno s betonskim ostacima trafostanice. Sonda je postavljena na ovome mjestu da bi se provjerili nalazi geofizičkih istraživanja, gdje su se na snimkama uočavale pravilne linije pružanja podzemnih struktura, a što je ukazivalo na moguće ostatke arhitekture. Kopanjem sonde

utvrđeno je da se radi o podzemnom kanalu, na dubini od jednog metra, izrađenog od tri cigle u kojemu su bili energetske vodovi za struju. Pronađeno je još kablova koji su ostali u zemlji nakon rušenja trafostanice. Sonda je duboka oko 2,50 m. Ispod tankog sloja humusa i zemljanog nasipa debljine oko 70 cm nalazi se kompaktni sloj sitnog šljunka koji se počeo pretvarati u tvrdu sedru. Ovaj sloj se pruža do dubine od 1,55 m od površine. Ispod ovoga sloja je sloj rahloga pijeska koji se na dnu sonde pretvara u greben sedre.

Zapadno od sonde 7 odmah ispod travnate površine otkopali smo betonske temelje trafostanice s energetske vodovima koji su se od nje pružali. Betonski ostaci su ucrtani na tlocrtu lokaliteta.

Sonda 8 (južni dio 6,60 x 2, sjeverni dio 6,30 x 2 m)

Sonda je postavljena otprilike po sredini parkirališta i sa otklonom se pruža pravcem sjever-jug. Sonda je kopana u dva dijela, južna i sjeverna polovica da se izbjegne rušenje uskog, povišenog dijela zelene površine s drvećem. Kako ciljane sonde, kojima smo provjeravali nalaze georadara nisu dale rezultata, ovu sondu smo postavili sredinom terena da bi se ispitala situacija na ovome dijelu koji je ostao nepokriven sondama.

Južni dio sonde 8. Dubina sonde je 2,50 m. Zapadni profil: Nakon sloja asfalta sa podlogom od tucanika i tupine debljine do 80 cm slijedi jedini deblji sloj zemlje na koji smo naišli na cijelom terenu, debljine oko 1,20 m. Ispod sloja zemlje slijedi sloj kompaktnog svijetlog pijeska koji se proteže do dna sonde gdje se pojavljuje sloj čvrste sedre.

Južni profil ima nešto drugačiju strukturu. Nakon sloja asfalta i tucanika slijedi sloj tupine u koju je ubačeno kamenje. Ispod je sloj zemlje debljine 1,50 m u koji se mjestimice miješaju tanki slojevi pijeska. Na dnu je kompaktni sloj sedre debljine pola metra.

Sjeverni dio sonde 8. Sjeverna polovica sonde duboka je 2,50 m. Slojevi se nižu slično kao i u južnoj polovici sonde: sloj asfalta sa podlogom od tucanika i tupine, zatim dolazi sloj masne, tamne zemlje pa sloj svijetlog, kompaktnog pijeska i na dnu sloj tamnog pijeska i okamenjene sedre.

Sondažna arheološka istraživanja na sjeveroistočnom dijelu Gospina Otoka nisu polučila ikakve arheološke rezultate.

- Spomen-soba don Frane Bulića

Voditeljica projekta je Ema Višić-Ljubić, a izvođač radova Umjetnička akademija Sveučilišta u Splitu; radove istraživanja, dokumentacije i rekonstrukcije zidnih i stropnih oslika u Spomen-sobi don Frane Bulića izvodili su studenti specijalističkog usmjerenja Konzervacije i restauracije zidnog slikarstva i mozaika pod mentorstvom dr. sc. Branka

Matulića, docenta, i mr. sc. Tonča Borovca, predavača, a prema uputama nadležnog Konzervatorskog odjela u Splitu

28.3. završeni su radovi Umjetničke akademije Sveučilišta u Splitu na istraživanjima i dokumentacijskim zahvatima na zidnim i stropnim oslicima Spomen-sobe don Frane Bulića temeljem ugovora od 9.11.2007.

21.4. sklopljen je ugovor s Umjetničkom akademijom Sveučilišta u Splitu o rekonstrukciji zidnih i stropnih oslika u Spomen sobi don Frane Bulića u Tusculumu, II faza, radovi okončani sukladno potpisanom ugovoru 20.6.

29.4. Pisa Trade d.o.o. Solin okončala je građevinsko zanatske radove na uređenju memorijalne sobe

10.7. svečano otvorena restaurirana Spomen soba don Frane Bulića

17.7. sklopljen je aneks osnovnom ugovoru o zajedničkom financiranju projekta uređenja spomen sobe don Frane Bulića između Arheološkog muzeja - Split i Lions kluba "Salona", od 24.10.2007, radi utvrđenja dinamike isplate doniranih sredstava donatora Lions kluba "Salona" nositelju projekta Arheološkom muzeju

Vis

Boris Čargo je vodio arheološke radove na prostoru antičke Isse:

nastavak arheoloških istraživanja rimskih termi antičke Isse od 2. do 30. rujna

- Istraživanja na rimskim termama

Ovogodišnja arheološka istraživanja bila su usmjerena na južni dio tepidarija termi na mjesto gdje se nalaze dva ili tri kanala kojima je ova prostorija bila spojena s kaldarijem, prostorijom u kojoj su se nalazili bazeni s toplom vodom. S obzirom da se na ovom mjestu intenzivno odvijala poljoprivredna aktivnost, a zatim je prostor koristila i vojska, zidovi termalne arhitekture su loše očuvani. Unatoč tome jasno se vide ostatci hipokaurnog sustava zagrijavanja prostorija.

Od arhitekture južnog zida sačuvana su dva do tri reda kamena s unutarnje strane, dok je s vanjske strane zid sačuvan u znatno većoj visini, preko metra i pol. Zid s istočne strane koji je dijelio prostor tepidarija od kaldarija je loše sačuvan. U njegovu spoju s južnim zidom nalazi se kanal širine 50 cm kroz koji je strujao vrući zrak i zagrijavao prostor tepidarija. Zid je ovdje sačuvan u visini jednog kamena, a dalje prema sjeveru nije uopće sačuvan.

Popločanje hipokaurne podnice izrađeno je od tegula koje su dobro sačuvane u većem dijelu podnice. Na nekima od njih uočava se ukras grančice koja veoma podsjeća na palminu.

Ovakvo ukrašavanje nismo do sada pronalazili na dosadašnjim istraživanjima.

U iskopnim slojevima pronađene su velike količine žbuke i dijelova mozaika što su ostatci suspenzura. Prema sačuvanim dijelovima mozaika od kojih su neki bili veličine cca 0,5 m² vidimo da je podnica tepidarija bila prekrivena bijelom mozaičnom podnicom na kojoj su se nalazili geometrijski ukrasi izvedeni crnim kockicama. Taj ukras se svodi na veći crno obrubljeni kvadrat unutar kojeg se nalazi također crni romb, a u njegovom središtu je maleni kvadrat. Ovakav ukras se selektivno ponavljao, te se na temelju ovoga može zaključiti da je ovaj ukras identičan ukrasu na mozaiku koji se nalazi u ulaznom prostoru s time što je znatno veći ukrašeni uzorak.

Uz ovo zanimljiv je nalaz još jednog većeg mozaičnog ulomka na kojem se nalaze figuralni motivi malih riba koje su postavljene unutar većeg pravokutnog isječka. Dakle nešto slično kao što je to slučaj s ukrasom dupina koji se nalaze u ulaznom prostoru.

Od drugih nalaza pronađeno je dosta keramičkih ostataka, fresaka te nekoliko komada novca. Ti nalazi su siromašni, jer se na ovom mjestu dogodila velika devastacija prostora kako je to prije spomenuto, ali i zbog toga što terme nisu prostor u kojem je za očekivati bogate sitne nalaze.

Svi pronađeni predmeti odneseni su u prostore Arheološke zbirke "Issa" gdje se vršilo pranje i privremeno inventiranje, a zatim i pohrana u depo. Tijekom radova vodila se iscrpna arhitektonska i foto dokumentacija, a po završetku svijui istraživanja cijeli teren je prekriven geo tekstilom.

arheološka istraživanja helenističko-rimske arhitekture uz zidine antičke Isse od 2. listopada do 9. studenog

- Istraživanja helenističko-rimske arhitekture

Istraživanja su bila usmjerena u kanal koji se nalazi između dvaju objekata, te na prostor južno od prostorije gospodarske namjene istražene lanjske godine.

Kanal se proteže u pravcu sjever - jug širine je cca 1 m i prosječne dubine 0,5 m. Dno kanala čini kamena litica, neobrađena, a bočne stijenke sačinjavaju velike kamene ploče koje su zapravo stube koje se nalaze s vanjskih strana dvaju objekata. Unutar kanala izdvojeno je nekoliko stratigrafskih jedinica od kojih ni jedna nije intaktna. Prevladava keramički materijal grube fature (kuhinjska keramika), dok ostali oblici finije keramike nisu tako bogato zastupljeni. Uglavnom su to oblici kasnog helenizma, te ranog i srednjeg Rima. Od brončanih predmeta pronađeno je nekoliko udica, te novca, a u najvećoj mjeri do su potpuno erodirani i korodirani oblici bronce čiji oblik i namjenu nije moguće prepoznati.

Radovi u kv. E 0 otkrili su kamenu žbukanu ispunu u južnom zidu helenističke prostorije, te pravokutna kamena stuba koja se nalazila ispred ulaza. Zapadno od ovog ulaza pronađena je slaba žbukana podnica. Sačuvana arhitektura izrađena je od kamenih klesanaca povezanih glinom, u nekoliko redova na zapadnoj strani uz kanal i pet do šest redova u sjevernoj strani. Iz ovog je jasno da zidovi pronađenog objekta se protežu dalje prema jugu i da se proteže gotovo paralelno s linijom gradskih zidina Isse.

Iskopom je pronađeno dosta keramičkih predmeta manje veličine najvećim dijelom iz rimskog razdoblja, te veća količina žbuke i fresaka. Brončani predmeti su kao i u kanalu jako loše očuvani a tome je vjerojatno uzrok požar. Naime na ovom dijelu pronađen je sloj masne gareži što sugerira da je u ovom dijelu djelovala vatra. Uz ulomke bronce pronađeno i nekoliko ulomka olova od kojih neki ulomci imaju utisnuta slova. Moguće da se radi o utezima. Pored ovog pronađena je i brončana udica.

Kao i kod prethodnih istraživačkih kampanja pronađeni materijal pokazuje da je pronađeni objekat korišten od kasnog helenizma, pa do 4. st. pposlije Krista. Tijekom cijelog istraživanja vođena je arhitektonska i foto dokumentacija, materijali su prebačeni u prostore Arheološke zbirke Issa, gdje su se prali i privremeno inventirali, a zatim pohranjivali u depo zbirke.

Po završetku terena cijeli lokalitet je pokriven geotekstilom.

Izvješće o statičko - konzervatorskim radovima na rimskom termalnom kompleksu u Visu Temeljem Ugovora sklopljenog između Grada Visa i građevinske tvrtke «Sopta» izvršena je statička stabilizacija dijela južnog i zapadnog zida rimskih termi. Tvrtka «Sopta» izabrana je za izvođača radova zbog svojih dugogodišnjih radova na kulturnim dobrima , kao tvrtka s licencom za obavljanje takvih radova.

Radovima su svi dijelovi zidova konzervirani, te djelomično rekonstruirani. Svi radovi su se izvodili po najpovoljnijim vremenskim uvjetima, tijekom druge polovice listopada i početka studenog, uz stalni nadzor konzervatora, arheologa i povremeno arhitekta u funkciji nadzora. Nositelj programa sanacije zidova bio je Grad Vis, a sve navedeno je izvedeno sredstvima Ministarstva kulture RH.

- Stanje

Rimske terme antičke Isse smještene su u južnom dijelu grada u samoj gradskoj luci. Prema dosadašnjim istraživanjima sagrađene su u sredinom ili krajem 1. st. Njihovi ostatci bili su dobro očuvani sve do svibnja 1944. g. kada ih ruše engleski vojnici, te na tom mjestu podižu radionice za popravak borbenih vozila i druge vojne tehnike. Također na ovom mjestu deponiraju velike količine rashodovane tehnike i dijelova.

Nakon njihova napuštanja Visa, prostor termi nastavlja se koristiti za slične svrhe, pa tako ex JNA podiže barake u kojima smješta ugljen, manju stočarsku farmu, te neke radionice.

Korištenje termalnog prostora u ove svrhe uvjetovalo je da je arhitektura termi u velikoj mjeri bila uništena. Kada se tome pridoda stoljetno odnošenje lijepo klesanog kamena za gradnju okolnih kuća, može se steći uvid u stanje uništenja ovog kompleksa.

Uništavanje je u najvećoj mjeri pogodilo južni dio termalnog kompleksa i to njegov zapadni dio i južni dio. Na tim mjestima istraživanjima su pronađene velike zidne plohe koje su padale na podnicu hipokausta i ostale sačuvane kao dokaz nekadašnjih devastacija.

- Konzervatorski radovi

Opisano stanje zahtijevalo je hitnu statičku sanaciju sačuvanih dijelova južnog i zapadnog zida termalnog kompleksa, te njegovu djelomičnu rekonstrukciju. Svi radovi koji su provedeni imali su za cilj vratiti barem donekle izvoran izgled zida. Radovi su se svodili, kada je u pitanju istočni dio južnog zida, ponajprije na zidanje samo vanjskog lica, jer je izvorna ispuna zida bila sačuvana. Situacija s zapadnim dijelom istog zida i zapadni zid u svom spoju s južnim zidom trebalo je prvotno očistiti od zemlje i raslinja, a zatim iz originalnog zida izvaditi svo rasuto i raspadnuto kamenje, kako bi se došlo do zdravog dijela zida. Nakon toga uslijedilo je zidanje obaju lica zida.

- Južni zid

Kako je gore spomenuto južni zid je u istočnom dijelu bio dobro očuvan i nije bila potreban posebna statička sanacija, jer njegov temelj i zidna ispuna su sasvim zadovoljavali svojom očuvanošću. Te se u tom dijelu pristupilo zidanju kamenim klesancima u redovima.

Pri tome se pazilo da visina kamenih klesanaca bude ista s onima koji su izvorno ostali sačuvani. Zidanje je bilo obostrano, unutarne i vanjsko lice, s time da se u njegovom istočnom dijelu manje zidalo vanjsko lice nego li unutarne, jer je bilo bolje sačuvano. Na ovom mjestu zid je izrekonstruiran u visini 70-80 cm.

Njegov zapadni dio je bio u znatno lošijem stanju pa je prvotno trebalo sve očistiti i zatim doći do zdravog kamena u zidu kako bi se moglo nastaviti s djelomičnom rekonstrukcijom. Na ovom dijelu zid je podignut 150 cm.

- Zapadni zid

Ovaj zid je veoma dug i u njegovom korpusu ima nekoliko «kaverni» nastalih odnošenjem kamena za gradnju okolnih kuća, spomenutim rušenjem i iskopom temelja za nekoliko zgrada koje su bile predviđene za gradnju na ovom mjestu. Ovogodišnjim radovima odlučeno je da se stabilizira njegov južni dio odnosno kut kojim se spaja s južnim zidom.

Taj kutni dio praktično nije postojao nad zemljom, već samo u razini s njom, a na nekim mjestima i do pola metra ispod zemlje. Nakon čišćenja zida do njegovih zdravih ostataka, započelo se sa zidanjem. Zidanje se vršilo obostrano, unutrašnje i vanjsko lice, kamenim klesancima u redovima i iste visine kako je to bilo zadano sačuvanim dijelovima zida. Zid je u prosjeku podignut 70-80 cm.

Prije samog zidanja provedeno je obrubljivanje svih sačuvanih dijelova zidne žbuke i fresaka na ovom zidu. Žbuka kojom su se osiguravali rubovi sačuvane žbuke morala je biti dovoljno čvrsta kako bi sigurno i trajno čuvala rubove mozaika, ali i istovremeno dovoljno meka da se u svako doba može bez posljedica za izvornu žbuku, relativno lako i brzo odstraniti, ako se ukaže potreba za konzervacijom sačuvanih dijelova žbuke. S obzirom na čvrstoću podloge i načina prezentiranja ožbukanih dijelova, za izvedbu obruba koristila se smjesa kvarcnog pijesaka s gašenim vapnom kao vezivom i SM vezom.

- Tehnika zidanja obrade kamena i vezivne smjese

Kamen koji se koristio za djelomičnu rekonstrukciju zidova nabavljan je sa samog terena. Naime tijekom prethodnih arheoloških radova sam kamen, zidni, onaj s obrađenim licem, kao i onaj neobrađeni veličine šake, sakupljan je i deponiran u lijepo složenu gomilu upravo za ovu svrhu. Time je u najvećoj mjeri riješen problem kamena za zidanje koji je i izvorno bio uzidan u zidove termi. Nakon što je iscrpljena kamena gomila, dio kamena potrebnog za zidanje kupljen je, a zatim je klesarskim alatom obrađen na isti način kakva je bila antička obrada, odnosno ravno su priklesana sva lica kamena prije njegova uzidavanja u zid.

Kao vezivna smjesa korišteno je vapno s lokalnim pijeskom vađenim iz Zlopoja, manjom količinom mrvljene tegule, manjio bijelog cementa kako bi se postiglo brže stezanje veziva, te sivkastog pigmenta da novo vezivo ne odudara previše od izvornog. Analizom antičke žbuke utvrđeno je da su antički graditelji koristili upravo ove komponente za svoju vezivnu smjesu (uz izuzetak bijelog cementa i pigmenta), te se nastojalo što više približiti izvornosti. U antičkoj žbuci obično je uvelike prisutna smrvljena tegula, no ovdje antička žbuka nije uopće sadržavala smrvljenu tegulu, ili je njena zastupljenost bila veoma mala.

Stoga se u smjesu korištenu za zidanje također satvljalo malo smrvljene tegule. Inače veća prisutnost smrvljene tegule na isejskim termama primjećena je samo u debelim naslagama žbuke koja se postavljala u bazene radi vodonepropusnosti, te u žbuci koja se koristila za vanjsko ožbukavanje zidova. Za pripremanje ovakve vezivne smjese bio je određen jedan čovjek, kako bi se postigla jednakost njenog sastava tijekom trajanja svijuju radova. Tijekom svih radova na terenu je bio prisutan voditelj konzervatorske radionice splitskog Arheološkog muzeja g. Branko Pender, arheolog Boris Čargo, dok je povremeno bio prisutan g. Josip

Milardović dipl. ing. građevinarstva i arhitekt g. Jani Mardešić u funkciji nadzora izvedenih radova.

Sljubnice između kamenih klesanaca su čišćene i malo uvučene u fugu, upravo onako kako je to slučaj i s antičkim zidanjem.

Izgled novog zidanja u odnosu na stari zid je nešto svijetliji, što je sasvim logično jer izvorni ima na sebi patinu od barem tisuću osamsto godina. Vremenom on će se uvelike približiti izvornom zidu. Po završetku radova uređen je cijeli prostor poravnavanjem zemlje, te preslagivanjem preostalog kamena.

U konačnici statički stabilizirani zidovi termi, te konzervirani i djelomično rekonstruirani predstavljaju najkvalitetniji načina čuvanja samog antičkog objekta, te hipokausne konstrukcije koja je ostala sačuvana u prostoru kaldarija. Ovime se omogućava pokretanje konzervatorskih zahvata unutar prostora tepidarija i kaldarija, te rekonstruiranje na nekim mjestima hipokausne konstrukcije, kako bi se shvatio način zagrijavanja termalnog kompleksa. Također statička stabilizacija zidova omogućava i daljnje radove na uređenju cijelog kompleksa u arheološki park, te njegovo natkrivanje.

- Zaštitno istraživanje u vrtu obitelji Šimunović

Boris Čargo je izvršio zaštitno arheološko istraživanje u vrtu obitelji Šimunović, na padinama Bandirice u predjelu Mala banda na Visu. Iskopana je sonda veličine 1,5 x 1,0 m dubine cca 0,60 m. U navedenom prostoru pronađeno je tek nekoliko ulomaka rimske keramike.

Palagruža

Arheološka istraživanja je od 2. do 23. rujna vodio Branko Kirigin, voditelj arheoloških istraživanja na Palagruži.

Ministarstvo kulture je ove godine dodijelilo 70.000,00 kn za radove na Palagruži što je za oko 2/3 manje od traženog. Zbog toga je došlo do smanjenja obima poslova a i aktivnosti su djelomično izmijenjene. Izvještaj koji slijedi nije potpun niti onakav kakav smo slali prijašnjih godine budući da smo na terenu radili u 9. mjesecu te da smo planirali detaljan izvještaj poslati sredinom 12. mjeseca (kako je propisano Ugovorom i što ćemo i učiniti) kada se obave svi poslovi oko čišćenja, sortiranja i kvantifikacije nalaza i sređivanja dokumentacije.

Ekipu su, pored potpisanog, činili diplomirani arheolozi Maja Miše, Asja Zec, Sara Popović i Vedran Barbarić, studenti Pjero Karmelić, Borko Momčiliović i Tomislav Čubelić, fotograf Dino Cetinić, pomoćni radnici Jasna Čikara i Jadranko Oreb.

Ovogodišnja istraživanja bila su koncentrirana na četiri stvari:

Završetak iskopavanja u sondama V 18-20 koja su započeta prethodne godine na Salamandriji
Iskopavanja uz jugozapadni dio rimske fortifikacije kvadranti N i O 11-13
atribuiranje, sortiranje i kvantifikacija grčke i helenističke keramike otkrivenih na južnoj
padini Salamandrije u kampanjama 1996, 2002.-2007. g.u sloju 4050 - više od 13.000
ulomaka!

Izrada 3D modela Velo Palagruže (uključujući položaje arheoloških nalazišta i toponime, njih
preko 60)

Pored ovoga, lokalitet je detaljno očišćen i popravljeni su neki oronuli dijelovi.

Ad. 1. U ovim kvadrantima u kojem se nalazi sjeverno lice rimske fortifikacije iskopani su svi
slojevi do živca. Definirana je situacija u kojoj su sadržani slojevi koji odgovaraju pripremi
terena za gradnju utvrde, samoj gradnji utvrde i njeno funkcioniranje. Brojni pokretni
arheološki nalazi pokazat će vrijeme kada su ti slojevi formirani. Najvažniji je sloj iznad živca
koji govori da su graditelji rimske utvrde niveliranjem terena poništili sve ranije arhitektonske
ostatke pa tako i ostatke Diomedovog svetišta. Od nalaza posebno je značajan ulomak
crnofiguralnog lekitosa atenske radionice s samog početka 5. st. pr. Kr. s prikazom Herakla ili
Tezeja u borbi s bikom.

Ad. 2 Ova istraživanja imala su za cilju utvrditi postojanje zapadnog zida rimske utvrde i to
na njegovom južnom dijelu. Na tom mjestu dogodile su se razne kasnije gradnje i razna
ukopavanja koja su poremetila i prekrila ostatke rimske gradnje. Zbog izuzetno komplicirane
situacije iskopavanja nisu dovedena do kraja, to jest do živca, pa je sve prekriveno i
ostavljeno da se završi iduće godine. Ipak otkriven je zid utvrde u dužini od 6 metara i u širini
od jednog metra, ali se još nije došlo do temelje i do živca. Pokretni nalazi govore da je tu bila
kućica iz 18/19 st. a potom vrt kojeg su koristili lanternisti.

Ad. 3. Zahvaljujući tome što na Salamandriji postoji veliki kameni pločnik za sakupljanje
kišnice bilo je moguće da se iz AMSa donesu svi keramički nalazi otkriveni u kvadrantima na
južnoj padini Salamandrije u sloju 4050, sloju koji je dao najviše nalaza iz grčkog,
helenističkog i ranog rimskog razdoblja, sloju koji je očito pripadao Diomedovom svetištu (sl.
4). Bila je to prilika da prvi put na jednom mjestu možemo vidjeti sve nalaze, što u AMSu nije
moguće jer takvog prostora za proučavanje tako velikog broja nalaza luksuzne fine keramike,
njih preko 13.000, nema.

Iako materijal još nije posve analitički proučen, može se reći da su postignuti su izvrsni
rezultati. Uspjeli smo izdvojiti nalaze atičkih crno i crveno figuralnih, finih posuda samo s
crnim premazom, Gnathia ulomke, Gornjojadranske ulomke, kampanske, epirkse, reljefnu i
sivu keramiku i keramiku tankih stijenki, ulomke terakota i sl. Posebno je važno naglasiti da

smo uspjeli spojiti ulomke koji su se našli udaljeni jedan od drugoga i do 4 m, što jasno govori o tome kako je taj sloj nastao, odnosno da je to sloj koji je rezultat čišćenja samog svetišta, to jest izbacivanja viška nalaza iz njega. Važno je napomenuti da su se obradili svi nalazi koji na sebi imaju grafite i da su uneseni u program M++. U isti program uneseni su i svi eksponati s stalne izložbe "Palagruža - Diomedov otok" koja je postavljena u Komiži. Istom prilikom pregledani su i nalazi iz zbirke Jadranka Oreba iz Vela Luke i onu koju čuvaju svjetioničari. Pokazalo se da se neki ulomci iz tih zbirki spajaju s ulomcima koje smo otkrili prilikom iskopavanja!

Ad 4. Sa stručnjacima Geodetskog fakulteta iz Zagreba koje vodi dr. sc. Drago Špoljarić, radili smo na izradi 3D modela Vela Palagruže gdje je posebno detaljno uneseni podaci o arheološkim ostacima na Salamandriji. Taj je model još u izradi i trebao bi biti gotov do kraja 2008. godine.

Kopačina

Damir Kliškić je vodio arheološka istraživanja u špilji Kopačina kod Donjeg Humca, općina Nerežišće, na otoku Braču, II kampanja, od 6. do 31. listopada

Na temelju članka 47. a u svezi s člankom 6. stavkom 1. točka 9. Zakona o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara, Uprava za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Splitu, Klasa: UP/I 612-08/07-08/7524, Ur. broj: 532-04-19/15-08-7, izdala je 01. listopada 2008. godine rješenje, u kojem se dozvoljava nastavak arheoloških istraživanja pećinskog objekta "Kopačina" kod Donjeg Humca, općina Nerežišća, o. Brač, u periodu od 6. 10. 2008. do 7. 11. 2008. godine.

Arheološka istraživanja trajala su u periodu od 6. listopada 2008. god. do 31. listopada 2008. god., sukladno gore navedenom rješenju.

Prapovijesna pećina Kopačina nalazi se na izuzetno povoljnom položaju, na sjevernoj strani polja ispred Donjeg Humca, općina Nerežišća, o. Brač. Sa ovog položaja puca pogled preko Bračkih vrata na otok Šoltu. Prema jugu nalazi se plodno polje pogodno za zemljoradnju još od prapovijesnih vremena. Oko same pećine, locirano je mnoštvo prapovijesnih lokaliteta koji nam dokazuju da se na tom dijelu otoka Brača zaista intenzivno živjelo u prapovijesnim vremenima.

Nakon što je Ministarstvo kulture RH doznačilo minimalna materijalna sredstva za nastavak sustavnih arheoloških istraživanja pećinskog lokaliteta Kopačina, kod Donjeg Humca, o. Brač, za 2008. godinu, arheološka ekipa predvođena višim kustosom iz AMS-a, Damirom Kliškićem, nastavila je sa sustavnim istraživanjima navedenog lokaliteta.

Pri samom dolasku na teren utvrđeno je da se na prostoru sonde 1 nije dogodila nikakva nasilna devastacija. Prekrivenu sondu 1 trebalo je ponovo otvoriti i pripremiti za rad. Nakon izbacivanja nabacane vlažne zemlje, trebalo je ostaviti sondu da se dobro osuši jer se zbog blata nije moglo odmah raditi u njoj.

S obzirom da se za vrijeme trajanja arheoloških istraživanja u špilji Kopačina predviđa otvoriti još jedna sonda, najpogodniji prostor za nju je unutar otkopne sonde tik uz vanjsku stranu metalne ograde, koja je otvorena u I kampanji 2006. g. Zato se u međuvremenu sušenja sonde 1, nastavilo s prosijavanjem sedimenta u toj sondi da se konačno dođe do originalnog nivoa. Cijeli nanos unutar te sonde je ustvari sediment iz špilje koji je starim istraživanjima izbačen na plato predšpiljskog prostora.

Kada se sonda 1 potpuno osušila bilo ju je potrebno očistiti od znatnog urušavanja bočnog nanosa koji je uslijed kiša propao unutar nje. I taj je nanos ustvari izbačeni sediment iz špilje nastao za vrijeme starih istraživanja od 1978. - 1993. g. Da se više ne bi događalo obrušavanje, bilo je potrebno izbaciti znatan dio istog nanosa i njegov rub znatno udaljiti od svih rubova sonde 1, da ne bi nakon obrušavanja došlo do oštećivanja profila iste sonde. Cijeli je taj nanos pomno prosijan iz kojeg je prikupljen cjelokupni arheološki materijal. Potom se pristupilo skidanju arheološkog sedimenta unutar sonde 1, nad kojom je podignuta konstrukcija zbog eventualne kiše odnosno velike jutarnje vlage i rose.

Skidanjem sedimenta unutar sonde 1 nastavila se povećavati površina velikih kamenih blokova posebno unutar dva istočna kvadrata, otpalih jednom sa stropa špilje. Sužavanjem radnog prostora sada nije bilo više potrebno niti moguće da cijela ekipa radi unutar nje (sl. 4). Glede toga, dio ekipe je nastavio se vađenjem sedimenta iz gornje otkopne sonde. Kako se na tom mjestu planira otvoriti još jedna sonda, potrebno je da se na njenoj cijeloj površini izvadi nasuti sediment i dođe do originalnog nivoa. Kako je dubina nasutog sedimenta bila dublja od očekivane, došlo se do originalnog nivoa na samo jednom dijelu te sonde. U sljedećoj kampanji planira se otvoriti cjelokupni prostor do originalnog nivoa. Nasuti sediment je također pomno prosijavan iz kojeg je sakupljena znatna arheološka građa ponajviše u obliku kremenih i koštanih predmeta, školjaka te u manjem broju kamenih predmeta i keramike. Po završetku istraživanja prostor ove sonde nasut je većom količinom kamenja u nadi da će to onemogućiti bilo kakvu devastaciju unutar nje do sljedećih istraživanja, koji bi, za nadati se, trebali biti 2009. g.

Do kraja istraživanja i u sondi 1 sakupila se znatna arheološka građa koja se uglavnom sastojala od kremenih izrađevina i kostiju životinjskog podrijetla te u manjoj mjeri. Za većinu predmeta pomno je vođena arheološka dokumentacija.

Određeni kremeniti predmeti pokazuju da cjelokupna arheološka građa, prikupljena ovogodišnjim istraživanjima iz sonde 1, vjerojatno pripada mezolitskom periodu. Po završetku samih istraživanja, sonda 1 je prekrivena i zaštićena zemljom i kamenjem, protiv utjecaja kiše ili eventualne devastacije.

Preostala dokumentacija vezana uz samu špilju (određeni poprečni i uzdužni presjeci i pogledi), na žalost nije izrađena zbog malih financijskih sredstava koji su izdvojeni za ovogodišnju kampanju od strane Ministarstva kulture RH.

Pećinski objekt Kopačina kod Donjeg Humca, ovim je istraživanjima samo potvrdila što se prije o njoj znalo, da je riječ o izuzetno vrijednom prapovijesnom lokalitetu prvenstveno za istraživanje paleolitika i mezolitika srednjodalmatinskog prostora kao jedinom do sada poznatom lokalitetu iz tih razdoblja na ovom prostoru.

Arheološka istraživanja vršena su isključivo ručnim iskopom po svim normativima arheološke struke uz korištenje ručnog sita kroz kojeg su se prosijavali sedimenti. Izrađena je cjelokupna potrebna dokumentacija vezana uz arheološka istraživanja i pohranjena je u Arheološkom muzeju u Splitu. Cjelokupni iskopani arheološki materijal očišćen je i sortiran. Isti je propisno uskladišten i pohranjen također u Arheološkom muzeju u Splitu. Arheološka istraživanja vodio je viši kustos za prapovijesnu zbirku u AMS-u. Stručnu ekipu sačinjavali su studenti arheologije.

Lora

15.2. sklopljen aneks ugovoru o sustavnim arheološkim istraživanjima na lokaciji Lora-sportska dvorana između Grada Splita i Arheološkog muzeja - Split od 7.11.2007.

na temelju zahtjeva Grada Splita, Resor komunalnih djelatnosti, za dostavu ponude radi konzervatorskih zahvata na ostacima arhitektonskog kompleksa na mjestu izgradnje sportske dvorane u Lori, 22.2. Muzej je dostavio ponudu s troškovnikom za izvođenje konzervatorskih radova na ostacima gospodarskih objekata iz rimskog razdoblja pronađenim u arheološkim istraživanjima na mjestu izgradnje male sportske dvorane u Lori

25.2. sklopljen s Gradom Splitom ugovor o izvođenju konzervatorskih radova na arheološkim ostacima arhitektonskog kompleksa na mjestu izgradnje sportske dvorane "Lora", voditelj radova Ante Piteša

28.2. Konzervatorski odjel u Splitu je donio rješenje kojim se izdaje odobrenje za provođenje konzervatorskih radova nad arheološkim ostacima arhitektonskog kompleksa na mjestu male dvorane u Lori

12.3. završeni su konzervatorski radovi na razgradnji dijela lokaliteta rimske rustične vile na mjestu izgradnje male dvorane u Lori

Izvješće o sondažnim arheološkim istraživanjima na mjestu izgradnje sportske dvorane u Lori i Brodosplitu

Cjelokupan prostor obuhvata izgradnje sportskih objekata podijeljen je na četiri sektora.

Unutar gabarita terena koji je nekad pripadao vojci u Lori nalaze se: sektor 1- prostor velikog parkirališta gdje je napravljeno 12 sondažnih rovova (SR 1-12); sektor 2 - prostor malog parkirališta za vojnu mehanizaciju sjeverno od sektora 1 gdje su napravljena 3 sondažna rova (SR 13-15); sektor 3 - mali parking i komunikacijski dio istočno i sjeveroistočno od sektora 2 gdje su napravljena 2 sondažna rova (SR-16, 17) i na prostoru koji je nekad pripadao Brodosplitu nalazi se sektor 4 gdje je napravljen 1 sondažni rov (SR 18).

Istraživanja su, uz brojne prekide, (što je dokumentirano dopisima koje smo slali nadležnima), trajala 15 radnih dana počevši od 3. 7. do 28. 11. 2007. kada je napravljen zadnji sondažni rov na prostoru Brodosplita. Nakon ovoga datuma nadali smo se napraviti još poneki sondažni rov na prostoru Brodosplita, ali budući je tu stalni operativni i komunikacijski dio gradilišta, (stalno se dovozi i odvozi građa za gradilište, deponira iskopana zemlja, šut porušenih objekata i građevinski materijal), nismo uspjeli u našoj namjeri. Možemo međutim smatrati da je i ovaj dio gradilišta istražen, budući je građevinska operativa na tom prostoru vršila brojne i velike iskope na razmještanju infrastrukture koje smo pratili i pritom nismo uočili bilo kakve arheološke tragove. Cijeli prostor Brodosplita bio je ili recentno nasut ili se pak vrlo plitko od površine zemlje pružaju grebeni tupine i kamena sivca.

- Sektor 1

Istraživanja su se vršila 3. i 4. 7., potom 11., 12. i 13. 7. 2007. Na terenu je bila ekipa Arheološkog muzeja u Splitu (AMS): Zrinka Buljević, Ante Piteša, Sanja Ivčević, te jedan bager kojega je osigurao Konstruktor, a kojim je upravljao Ivan Milić. Četiri radna dana radila je ekipa od tri člana, a jedan radni dan dva člana.

Istraživanja su izvršena na dijelu katastarske čestice 10/1, odnosno na parkiralištu s kojeg su udaljena motorna vozila i koje je bilo ograđeno, odnosno na lokaciji za izgradnju velike dvorane.

Bagerom je iskopano 12 sondažnih rovova (SR), na prostoru od cca 6000 m², od čega jedanaest u smjeru sjever-jug, a jedan (SR 4) u smjeru istok-zapad i to zbog potreba provjere nalaza dobivenog georadarom koji je na tom mjestu ukazivao na eventualnu čvrstu konstrukciju. Utvrđeno je postojanje recentnog betonskog zida.

Kopani su rovovi širine od 60-65 cm, osim SR 12 koji je širok 80 cm, a dubine do dva metra, odnosno do pojave vode. Od SR 9 se, vjerojatno zbog dizanja terena prema zapadu, voda prestala pojavljivati, a iz istog razloga su sondažni rovovi prema zapadu sve plići, da bi se u najzapadnijem rovu (SR 12) pojavila tupina već na 1,20 m. Na cijelom terenu je nasip od tucanika ispod kojeg je bio asfalt koji je sudeći prema pronađenom novčiću rađen osamdesetih godina 20. st. Betonske ploče i zidovi su također nađeni plitko, oko 20 cm od površine, u gotovo svim rovovima, a to su temelji vojnih baraka koje su, prema usmenoj obavijesti djelatnika Lore, porušene 2005. g. Ispod betonskih ploča nije bilo arheoloških ostataka, niti naznaka kulturnih slojeva; nađeno je tek nešto keramičkih ulomaka.

SR 1

Bagerom je iskopan sondažni rov 1, u smjeru sjever - jug, uz istočni rub parkirališta, u dužini 37 m, širine 63-65 cm, dubine cca 160 cm. Na toj dubini se pojavila voda.

Od pokretnih nalaza pronađeno je nekoliko ulomaka tegula i terra sigillate, te grube keramike 20. st., kovanica s kraja 20. st., ulomak bojane keramike iz istog razdoblja. Kulturnih slojeva nema, ispod betona i naboja kamenja nalazi se ujednačena smeđa pjeskovita zemlja.

SR 2

Sondažni rov 2 nalazi se na deset metara zapadno od sondažnog rova 1. Arheoloških nalaza nije bilo, osim nekoliko recentnih keramičkih ulomaka. Kulturnog sloja nije bilo, a geološki slojevi se poklapaju s onima u SR 1. Voda se pojavljuje već na 135 cm od površine (od asfalta).

SR 3

Deset metara zapadno od sondažnog rova 2 iskopan je sondažni rov 3, u dužini 37 metara, širine cca 65 cm. Tri metra od sjevernog kraja pojavila se betonska ploča u dužini od 17 metara. Debljina betonske ploče je cca 75 cm. Nije se pristupilo razbijanju ploče obzirom da su nalazi izostali u dijelovima rova 3 koji su istraženi do dva metra dubine.

SR 4

Dužina rova iznosi 10 m, a širina 0,65 m. Pronađen je recentni betonski zid u smjeru sjever - jug širine 50 cm, visine 65 cm.

SR 5

Iskopan je deset metara zapadno od sondažnog rova 3. Situacija je ista kao u SR 3, dakle ujednačen sloj smeđe pjeskovite zemlje s nekoliko ulomaka grube keramike. Na udaljenosti 10,40 m od sjevernog kraja rova počinje betonska ploča u dužini 5,30 m. Južni kraj betonske ploče je udaljen 14 metara od južnog kraja rova. Debljina ploče je cca 75 cm. Ukupna dužina rova je 29,70 m.

Zbog nalaza georadara koji je na 35 metara od istočnog, a deset od južnog ruba sektora 1 očitao nalaz čvrste konstrukcije otvoren je sondažni rov 4 u smjeru istok-zapad kojim su se povezali SR 3 i SR 5.

SR 6

Na udaljenosti 10 metara zapadno od sondažnog rova 5 iskopan je rov 6, ali je tijekom kopanja bagerom pukla vodovodna cijev na koju smo naišli, pa su radovi zaustavljeni zbog sanacije cijevi. Dužina sondažnog rova iznosi 14,70 m, a površina vode je na 1,14 m od vrha rova (nivo vode posljedica je pucanja vodovodne cijevi). U sondažnom rovu nije uočen kulturni sloj, pronađeno je nekoliko ulomaka keramike. Ispod sloja nasutog šljunka i asfalta kao i kod prije istraženih sondi nađen je kameni naboj ispod kojeg je ujednačen sloj smeđe zemlje.

SR 7

Na deset metara udaljenosti zapadno od SR 6 otkopan je novi rov (SR 7) u dužini 31,50 m, šir. 0,60- 0,65 m. U dužini od 9 m od sjevernog početka rova je betonska ploča ispod nasutog šljunka. Južno od betonske ploče iskop je u dužini od 3,80 m dubok do 2 m, a situacija je ista kao i kod sondažnih rovova 1-6. Naime ispod šljunka i asfalta nalazi se kameni naboj te debeli sloj smeđe zemlje, ujednačene teksture i boje u cijeloj širini i bez arheoloških nalaza. Na udaljenosti od 12,80 m od sjevernog početka rova, ispod šljunčanog nasipa debelog nekoliko centimetara i asfalta, nađen je betonski zid, koji se pruža u smjeru istok-zapad. Debljina zida je 0,90 m, a visina 65 cm. Ispod zida je sloj smeđe zemlje.

SR 8

Sondažni rov 8 proteže se u dužini 30,70 m, širine 0,60-0,65 m. Iskop je dubine 2 m, ali se rov puni vodom kojoj je površina na 1,80 m dubine. U rovu se od sjevernog ruba u dužini od 8,70 m proteže betonska ploča debljine 0,65 m, a na udaljenosti od 4,10 m od južnog kraja betonske ploče (12,80 m od početka rova) nalazi se betonski zid debljine 0,80 m, koji se proteže u smjeru istok-zapad. U dužini od 4,10 m sjeverno od zida, te 5 m dužine južno od zida je iskop dubine do 2 m, u kojem se u profilu vidi da se u stratigrafiji ponavlja situacija iz ranije istraženih sondažnih rovova. Južni dio rova u dužini od 12,10 m je betonska ploča debljine 0,65 m.

SR 9

Sondažni rov 9 postavljen je deset metara zapadno od sondažnog rova 8. Iskop je dug 26,70 m, kopalo se do dubine od 2 m. U rovu 9 pronađene su tri betonske ploče (sjeverna dužine 2 m, središnja 3 m, a južna 4,50 m). Između su iskopi dubine 2 m, sjeverni dužine 8,20 m, a južni 3 m. U sondi nije bilo nalaza.

SR 10

Sondažni rov 10 dužine je 26,40 m, dubine 2,35, a širine 0,65 m. U dužini od 12,30 m od sjevernog ruba je otkopan dio betonske ploče koja se javlja ispod šljunčanog nasipa. U profilu nisu vidljivi ostaci asfalta pa se tako ispod šljunka javlja kameni naboj ispod kojeg je smeđa rahla zemlja sve do sloja zdravice.

Južni dio rova iskopan je do zdravice koja se javlja nešto ispod 2 m. U rovu nije bilo nalaza. Voda se nije pojavljivala.

SR 11

Sondažni rov 11 dužine 21,10 m, širine 0,60-0,65 m, te dubine 1,80 m nije dao nalaza. Ispod šljunčanog nasipa nalazi se kameni naboj ispod kojeg je smeđa kompaktna zemlja, a na dubini od oko 1,65 m pojavljuje se zdravica (tupina). Na udaljenosti od 14,10 m od sjevernog ruba sondažnog rova započinje betonska ploča duga 3,30 m. Južno od betonske ploče je iskop u dužini 3,70 m. U sondažnom rovu 11 nisu pronađeni arheološki nalazi.

SR 12

Sondažni rov 12 dužine 22,70 m, širine 0,80-0,85 m, a dubine 1,20 m, također nije pokazao kulturni sloj niti arheološke nalaze. Na dubini od 1,20 m javlja se tupina, jednolično u cijeloj dužini, a slojevi su kao i u prethodno istraženim rovovima: šljunak, beton, kameni naboj, te rahla smeđa zemlja.

- Sektor 2

Istraživanja su izvršena 16. i 17. 8. na mjestu parkirališta gdje su bila smještena vojna vozila, sjeverno od već istražene parcele (sektor 1).

Iskopana su tri uzdužna sondažna rova (SR 13, 14 i 15) smjera istok-zapad, kojima je istražena površina parkirališta. Sondažni rovovi su bili postavljeni na mjestima gdje nema instalacija i do granice ceste koja je morala ostati zbog komunikacije. Kopalo se do dubine zdravice.

SR 13

Kraći rov na južnom dijelu parkirališta bio je postavljen između dviju nadstrešnica za vozila. Većim dijelom rova pružaju se betonski temelji zgrade koja se tu nekad nalazila, a ucrtana je na arhitektonskom planu s položajem instalacija koji smo dobili od vojske. Tek u krajnjem zapadnom dijelu rova moglo se kopati do sterilnog sloja tupine. Dužina rova iznosi 19,60 m, betonski temelji pružaju se u dužini od 15 m, a dio gdje se kopalo do tupine 5,60 m. Betonski temelji pojavljuju se na dubini od 75 cm od asfalta. U dijelu gdje se kopalo do zdravice dubina iskopa iznosi 1,75 m. Na površini je bio asfalt, zatim dolazi nasip od šljunka (podloga

za asfalt) debljine oko 60 cm, pa žućkasti pjeskoviti sloj debljine oko 1 m i sloj tupine na dnu. U rovu nije bilo nalaza.

SR 14

Srednji uzdužni rov. Sondažni rov je dužine 51 m, najdublje se kopalo do 1,90 m. Na površini je bio asfalt, slijedi šljunčani naboj za asfalt debljine oko 50 cm, pa dolazi masni sloj tamnog mulja koji varira od 30 cm u zapadnom dijelu rova do oko 1 m u istočnom dijelu, ispod ovoga sloja dolazi sloj žućkastog pijeska i na dnu tupina. U istočnoj trećini rova na dubini od 75 cm od površine naišli smo na kameni nasip u kojem je bilo obrađenog i neobrađenog, nepravilnog kamenja koje nije bilo povezano ikakvom žbukom ili vezivom. U nasipu je bilo i cigli novije proizvodnje po čemu se može zaključiti da je nasip recentan. Nikakvih drugih nalaza nije bilo.

SR 15

Sondažni rov je iskopan na sjevernom dijelu parkirališta. Rov je dug 52,5 m. Na površini je bio asfalt, slijedi kameni naboj, žalo, podloga za asfalt debljine 25-40 cm, zatim sloj žućkastog pijeska oko 1 m debljine, ali debljina sloja varira, pri sredini rova ovaj sloj je deblji, a tupina se pojavljuje na većoj dubini. U istočnom dijelu rova dubina je oko 1,10 m do tupine, u srednjem dijelu dubina je 1,60 m od asfalta. U rovu nema nalaza.

Na cijelom istraženom prostoru nije bilo arheoloških nalaza.

- Sektor 3

Arheološka istraživanja su nastavljena 10. 9. kada je napravljen sondažni rov na prostoru malog parkirališta, uz samu sjevernu granicu gradilišta u Lori.

SR 16

Na prostoru bivšeg terena u Lori napravljen je 25. i 28. 9. 2007. duži sondažni rov na mjestu manjeg parkirališta (granični sjeverno-istočni dio terena) smjera sjever-jug, koji je povezan s manjim sondažnim rovom smjera istok-zapad, uz sam sjeverni rub gradilišta.

Rov je dug 73 m, u južnom dijelu je prelazio preko porušenog vojnog objekta. Površinski sloj čini šljunčani nasip, ispod dolazi na mjestima sloj zemlje ili mulja i na dnu sterilan sloj tupine. Prema jugu sloj tupine je na većoj dubini zbog pada terena. Na oko 1,90 m pojavljuje se voda. U južnom dijelu terena pronađeno je nekoliko ulomaka keramike (ulomci amfora i dva dna posuda), inače u cijelom rovu nije bilo nikakvih drugih arheoloških nalaza. Ovaj rov je bio najbliže arheološkom lokalitetu s zapadne strane koji je naknadno sustavno istražen.

Od 1. do 3. 10. pomoću bagera skidali smo gornji sloj zemlje do pojave antičkih nalaza na pronađenom arheološkom lokalitetu. U grubim crtama definirali smo gabarite antičke arhitekture koja je sustavnim arheološkim iskopavanjima poslije istražena.

SR 17

Sondažni rov 17 smjera istok-zapad bio je dug 10,20 m. Površinski sloj dubine 70-80 cm čini kameni nasip od manjeg, neobrađenog kamenja, slijedi tanki sloj zemlje od oko 30 cm debljine, na koji se nastavlja sterilni sloj tupine. Tupina se pojavljuje na dubini od 110 cm od površine. Arheoloških nalaza nije bilo.

Uočen je također rov veće dužine na samom sjevernom dijelu djelu parkirališta za vojna vozila (sektor 2) koji se pruža smjerom istok-zapad uz vojne zgrade, te skreće u pravcu sjever-jug (sektor 3) do same sjeverne granice gradilišta. Rov su iskopali građevinari za potrebe premještanja infrastrukture bez da su obavijestili nadležne institucije (Konzervatorski odjel u Splitu i Arheološki muzej). U dijelu rova pravca sjever-jug uočeni su ostatci arhitekture koje je mehanizacija dijelom uništila ali su se u profilima rova vidjeli ostatci dvaju zidova s ožbukanim licem. Ovaj dio terena bilo je potrebno istražiti te je dogovoreno da se ne zatrpava dok se ne istraži i dokumentira što je i učinjeno sustavnim arheološkim istraživanjima koja su trajala od 20. 12. 2007. do 1. 2. 2008.

- Sektor 4

Prostor Brodosplita istraživao se 27.-28. 11. 2007. Od cjelokupne površine Brodosplita za istraživanja je bila dostupna manja parcela na zapadnom dijelu, uz nekadašnju granicu s vojnim dijelom u Lori, dok je veći dio površine još uvijek nedostupan budući je prekriven ostacima porušenih objekata i građevinskog materijala.

SR 18

Napravljen je rov pravcem sjever-jug u dužini od 60 m, širine oko 1 m, a na djelovima i preko 2 m, jer je dolazilo do obrušavanja zemlje i dubine oko 2, 5 m. U južnom dijelu sondažnog rova bio je veći nasip kamena i kamene tupine koji se urušavao, tako da je na ovom dijelu sonda bila najdublja. U sjevernom dijelu rova naišli smo na veću koncentraciju zatrpanog željeznog otpada. U cijelom rovu nije bilo arheoloških nalaza. Čini se da je ovaj dio terena bio nasipavan zemljom, kamenjem i različitim otpadom (željezo, cigle, građevinski šut), što bi potvrđivalo priče starijih stanovnika u susjedstvu da je tu nekada bila morska uvala koja je vremenom nasuta.

- Zaštitna arheološka istraživanja na mjestu izgradnje male dvorane u Lori

Zaštitna arheološka istraživanja na dijelu katastarske čestice 10/1, na mjestu izgradnje male dvorane u Lori trajala su od 20. 12. 2007. do 1. 2. 2008. Radove je vodio Arheološki muzej u Splitu s voditeljem istraživanja Ante Pitešom, višim kustosom, i sedam članova ekipe koju su činili: arheologinja Andrea Fabjanović, Jelena Bradarić, arheolog Zvonimir Forker, povjesničar umjetnosti Davor Jurjević, dokumentaristi Branko Pender i Zoran Podrug te

fizički radnik Branko Sunara. Zbog vremenskih uvjeta (kiša, blato) ponekad nije bilo moguće raditi, tako da su istraživanja trajala ukupno 21 radni dan. Radovi su potrajali nešto duže od grube procjene navedene u ugovoru (15 radnih dana) jer je, kako su diktirali nalazi na terenu, trebalo istražiti znatno veću površinu, tako da smo teren slijedom pružanja arhitektonskog kompleksa morali tri puta proširivati, od početnih dimenzija terena od 6,80 x 7,30 m, na kraju je istražena površina dimenzija 16,50 x 11 m.

Terenskim istraživanjima otkriveni su ostatci dijela jedne rimske rustične vile, gospodarskog objekta, smještenog na rubu močvare. Istražen je periferni, jugoistočni dio vile, jer se zidovi dalje pružaju prema zapadu, u okviru vojnog dijela Lore, gdje se, pretpostavljam, nalazio centar i glavnina objekata. Arhitektura je bila dijelom uništena kopanjem kanala i šahte za vojnu infrastrukturu koja se koso pružala od sjeveroistoka prema jugozapadu. Na sjevernoj strani granicu arhitekture činio je greben kamena sivca. Na krajnjem zapadnom dijelu arhitekturu je presjekao veliki građevinski rov sa šahtom, napravljeni tijekom građevinskih radova na premještanju infrastrukture za potrebe izgradnje sportske dvorane. Upravo u profilu spomenutog rova, koji je iskopan bez nadzora nadležnih službi, su i uočeni ostaci antičkih zidova, te je dogovoreno da se cijeli prostor istraži.

Cijeli kompleks je izgrađen na zaravnjenoj terasi tupine koja se blago penje od juga prema sjeveru gdje se spaja s kamenim grebenom. Teren se površinski blago uspinje od 3,5 m nadmorske visine na jugu do 4, 5 m nadmorske visine na sjeveru. Na cijelom istraženom dijelu terena kopalo se do sterilnog sloja tupine.

Pronađeni arhitektonski kompleks imao je najmanje dvije građevinske faze. Prvu fazu su činili prostorija na jugozapadnom dijelu terena (prostorija 1), koja je zidom pravca sjever- jug, koji ima blagi otklon (zid 2), bila povezana s drugom prostorijom u kojoj je bila plitka polukružna građevina u obliku bunara (prostorija 3). U drugoj fazi izgradnje podignut je zid 4 s čvrstom podnicom (5) i na sjeveru kuća odvojena kanalom s dvije prostorije (prostorije 9 i 10). Cijeli arhitektonski sklop sačuvan je u temeljima, nigdje nismo pronašli otvore vrata, jedan donji prag vrata s rupama pronađen je između drugog urušenog kamenja u prostoriji 10.

- Prostorija 1

Prostorija 1 bila je ukopana s južne i istočne strane u greben tupine tako da na ovim stranama nema vanjskog lica zidova, dok je zapadni zid s vanjske strane ožbukani žbukom crvenkaste boje u dva sloja. Široki zidovi su građeni od nepravilnog, većinom neobrađenog kamenja utopljenog u žbuku, ponegdje s dodacima razbijenih tegula i komada amfora. Na mjestima je i glina služila kao vezivo. Unutrašnja lica zidova, za razliku od vanjskih, građena su od manjeg, fino klesanog i sleganog kamenja (opus quadratum) povezanog žbukom. Unutrašnjim,

pravilno obrađenim kamenjem obložena je nepravilna unutrašnja struktura zidova. Unutrašnji prostor ima oblik gotovo pravilnog pravokutnika (2 X 3,50 m), s neznatnim odstupanjima u dimenzijama. Najviša sačuvana visina je na zapadnom zidu i iznosi 1, 50 m. Podnica je bila od izravnane tupine. Po svemu sudeći ovo je bila neka podrumaska prostorija zgrade, čiji gornji, nadzemni dio s ulazom nije sačuvan, a koja je vjerojatno služila kao spremnica za hranu i piće, jer je cijela prostorija ukopana u tupinu koja je idealna za održavanje hladnije temperature bilo zimi ili ljeti.

U nekoj kasnijoj fazi ova je prostorija počela služiti kao mjesto za deponiranje pretežito kuhinjskog otpada. Cijela unutrašnjost prostorije bila je ispunjena velikom količinom keramike, bilo je i dosta ulomaka staklenih predmeta kao i velika količina školjaka. Prostorija se, zbog količine arheološkog materijala, iskopavala isključivo sitnim alatom u otkopnim slojevima od po desetak centimetara. Od keramičkih nalaza našlo se tegula, neke s pečatima proizvođača, kao što je poznata firma Pansiana, ulomaka nekoliko različitih vrsta amfora, grubo kuhinjsko posuđe, zdjele, čaše, tanjuri, od kojih neki s reljefnim ili pečatiranim ukrasima koji pripadaju tipu terra sigillate sjevernoafričke produkcije. Pronađeno je i nekoliko novčića, značajnih za dataciju arheoloških slojeva i predmeta od bronce i željeza (čavli različitih oblika i veličina). Detaljnom analizom pronađenog materijala dobiti će se cijeli vremenski presjek trajanja života na lokalitetu, jer nalazi upućuju na vremenski raspon od ranocarskog doba do kasne antike (od polovice 1. st. po. Kr. do 4. st.). Od velike količine školjaka najzastupljenije su ostrige, a ima i kopita, volaka, kućica, dagnji. Neke od zastupljenih vrsta mogle su se i uzgajati u idealnom okruženju plitkih močvarnih voda gdje se miješa more i slatka voda brojnih vrulja i izvora. Za razliku od velike količine školjaka, pronađena je zanemariva količina životinjskih kostiju.

- Prostorija 3

Prostorija 3 spojena je s prostorijom 1 zidom (2) koji se pruža pravcem sjever- jug, a zatvara je na sjeveru zid pravca istok- zapad. Na istočnoj strani mala prostorija je zatvorena zidom pravca sjever-jug, dok se zid smjera istok-zapad još produživao prema zapadu tvoreći vjerojatno još neke prostorije na zapadnoj strani. Unutar prostorije bila je sagrađena polukružna građevina koja izgleda kao bunar ili bazen, promjera 1, 35 m u pravcu istok-zapad i 1, 25 m pravcem sjever-jug. Bazen je dubok 60-70 cm, u donjem dijelu građen je od nepravilnog kamenja, a prema vrhu dobiva zaobljenu formu građenu redovima pločastog kamenja i tegula pa podsjeća na košnicu ili poljsku bunju. Dno bazena je bilo od tupine. Unutar bazena bilo je nešto urušenog kamenja, keramike, pretežito ulomaka tegula i amfora, te naročito uz polukružni rub pronađena je veća koncentracija malih volaka. Za sada je teško

kazati čemu je služila ova prostorija, ali vjerojatno je također bila neka vrsta spremnice za namirnice ili bazen za čuvanje svježih školjaka ili ribe, osobito jegulja (dno od tupine danima može držati vodu, kako smo se i sami uvjerali nakon kiša), ili je pak služila u nekom proizvodnom procesu vezanom uz školjke (kao što je proizvodnja purpurne boje). Analiza pronađenog materijala unutar bazena sigurno će dati neki odgovor na pitanja o funkciji ove građevine. Ispred ulaza u prostoriju s bazenom na južnoj strani otkriveni su ostaci popločanja od manjeg pločastog kamenja, a djelovi pločnika otkriveni su i izvan sjevernog zida s vanjske strane.

Uz prostoriju s bazenom sa sjeverne strane pruža se dugi zid (4), širine 70 cm, koji je dijelom polegao na temelje i pločnik starije arhitekture. Na istočnoj strani sa zidom je bio povezan pločnik (5), građen od kamenih ploča koje su bile koso složene i ukopane u tupinu, a potom zalivene obilnom količinom žbuke, tvoreći tvrdu i kompaktnu cjelinu.

Sjeverno od zida 4 nalazio se uski kanal ili prolaz između dvije kuće. U zapadnom dijelu prolaza djelomice je sačuvano kameno popločanje.

Dalje prema sjeveru nalazio se drugi objekt sa dvije sačuvane prostorije (9 i 10). Sačuvana su dva uzdužna zida smjera istok-zapad (zidovi 6 i 7) i poprečni zid smjera sjever-jug (8) koji dijeli građevinu na dvije prostorije. Uzdužni zidovi građeni su od tesanog, lokalnog kamena, (vapnenac, u narodu zvan sivač, čiji grebeni se pružaju uokolo lokaliteta, tako da je mogao biti vađen na licu mjesta) povezanog žbukom. Interesantno je za primijetiti da su svim zidovima lica s južne strane fino obrađena i fugirana, dok su sjeverne lica gruba s kamenjem utopljenim u obilatu žbuku koja se prelijeva preko kamenja. Najsjeverniji zid (7) vanjskim licem je prislonjen na greben kamena sivca, uz greben je samo nabacano nepravilno, neobrađeno kamenje na koje je prislonjena unutarnja ispuna zida, također od nepravilnog kamenja ali utopljenog u žbuku, dok je unutrašnje lice zida građeno od tesanog, pravilnijeg kamenja s fino istaknutim fugama. U obje prostorije (9 i 10) bilo je dosta urušenog kamenja od zgrada, krovnog crijepa (imbreksa i tegula), ulomaka amfora kao i druge keramike. (Inače je na cijelom istraženom prostoru bilo dosta urušenog kamenja.) Interesantna je bila situacija u prostoriji 10, gdje je pronađena velika količina tegula (neke s pečatima proizvođača: PANSIANA i NER.CLAUDI PANSIANA) i zaobljenog krovnog crijepa. Naime, kroz prostoriju 10, prelazeći zidove 7 i 6, pa prema jugu kroz zapadni dio zida 4 i zida južno prolazila je betonska cijev za šahtu koja se nalazila sjeverno od prostorije 1, cijev se dalje nastavljala preko sjevernog i južnog zida prostorije 1. Spomenuta infrastruktura, koju je izgradila bivša vojska u Lori, djelomično je uništila zidove građevina na lokalitetu. Prigodom kopanja kanala i prostora za šahtu vojska je zasigurno pronašla, osim zidova i veću količinu

tegula kojima su zasuli postavljenu cijev u prostori 10, budući je tom mjestu cijev prolazila preko zemlje, a na ostalom dijelu terena bila je položena na zidove arhitekture.

Možemo pretpostaviti da je pronađeni rubni dio arhitektonskog kompleksa, u sklopu rustične vile, služio kao radni prostor povezan vjerojatno uz marikulturu ili obrt (proizvodnja boje od školjaka), a ne smije se zanemariti ni močvarno blato koje je moglo služiti u lječilišne svrhe. Analiza iskopanog arheološkog materijala, kao i eventualna buduća istraživanja na zapadnom dijelu terena koji je u vlasništvu vojske, gdje se nalazi i glavnina arhitektonskog sklopa, zasigurno će dati odgovore na brojna otvorena pitanja vezana uz funkciju pronađenih građevinskih objekata. Za pretpostaviti je da ovaj arhitektonski sklop nije bio jedini i osamljen u ovome dijelu salonitanskoga agera, već je bio dio nekog manjeg zaseoka ili vicusa. Ovoj pretpostavci svakako ide u prilog i već registrirano groblje s urnama koje se nalazilo u blizini naselja.

Po završetku istraživanja napravljena je temeljita dokumentacija: tlocrt, pogledi na najzanimljivije zidove i presjek kroz arhitektonski sklop u mjerilu 1: 50, sa svim visinskim kotama i geodetskim točkama kojima je sklop točno definiran u prostoru, što je naročito značajno za buduća arheološka istraživanja u zapadnom, sada vojnom dijelu terena.

Napravljena je i opsežna foto dokumentacija cjeline i detalja na terenu.

Svi pokretni nalazi pronađeni tijekom istraživanja pohranjeni su u Arheološkom muzeju u Splitu, gdje je u tijeku obrada velike količine keramičkih nalaza (pranje i sortiranje keramike).

1.3. Darovanje

- Tomislav Matusinović iz Stobreča darovao jedan brončani rimski novčić iz 4. st.
- Mr. sc. Renata Sabljak iz Rijeke darovala falsifikat denara cara Nerona.

2. ZAŠTITA

2.2. Konzervacija / 2.3. Restauracija

- Branko Pender

Radovi na uređenju stražnjeg vrta muzeja - premještanje kamenih spomenika, snimanje i slaganje na policama; tehnička dokumentacija sa iskopavanja u Visu-zidine; teren u Lori - izrada tehničke i foto dokumentacije; povrat spomenika u lapidarij nakon izložbe u Galeriji Klovićevi dvori; skupljanje terenske i konzervatorske dokumentacije iz Narone radi

primopredaje dokumentacije Arheološkom muzeju Narone; skeniranje i obrada 29 crteža keramičkih posuda iz Visa i izrada 2 nova crteža za publiciranje (B. Čargo); sekundarna dokumentacija edukacija sa S. Antičić, prijepis starih konzervatorskih kartona u bazu podataka; upisano 114 kartona; teren na Visu: izrada tehničke dokumentacije na lokalitetu Vis - Terme; teren Solin-Otok - izrada tehničke dokumentacije (s Z. Podrug); skeniranje tehničke dokumentacije, izrada tlocrta lokaliteta i izrada fototabli za izvještaj o iskapanju na lokalitetu Solin-Otok, teren u Visu (Terme - Zidine) izrada tehničke dokumentacije i nadzor na rekonstrukcijom južnog zida term; teren Solin - Teatar s I. Vukšić izrada terenske dokumentacije; pomoć kolegama iz Restauratorskog zavoda kod skidanja i pakiranja kip Augusta u Naroni, Crteži fibula za D. Kliškića (13 fibula - 28 crteža)

- Borko Vješnica

Konzervacija: rekonzervacija 3 prapovijesne brončane figure, 2 brončane igle; rekonzervacija, čišćenje i rekonstrukcija materijala s terena novi dio Splita-Sučidar/Kman 5 keramičkih posuda, 5 fragmenta keramičke posude, 2 fragmenta posuđa od stakla, 6 željeznih predmeta, 1 brončana igla i 1 koštana igla, konzervacija ukrasnih okvira ogledala (olovo); čišćenje i djelomična rekonstrukcija arheološkog materijala s terena Zaobilaznice iz `86, `87 i `89 godine; priprema mramornih fragmenta (dijelova carskih skulptura iz hrama u Naroni), slaganje u sanduke; čišćenje lica miljokaza s natpisom Dioklecijana i montaža na postolje u lapidarij; fiksiranje graviranih oznaka s brojevima na izložbene metalne police u stražnjem, vrtu; spomen soba don Frane Bulića u Tusculumu - pregled i čišćenje 12 kamenih fragmenta kamenog namještaja; sekundarna dokumentacija-upis kartona od broja KRR-701 do broja KRR-721; nadzor pri demontaži, prenošenju i smještaju Makete Peristila i Mauzoleja u zgradu Gradske uprave u Splitu

- Ivanka Vukšić

Oprani i sortirani stakleni predmeti s arheoloških istraživanja na Marusincu 1993. g., keramički, stakleni i kameni predmeti iz podruma Tusculuma, svi predmeti evidentirani u programu M++ su signirani i spremljeni; crtanje: 20 predmeta od keramike, 13 staklenih predmeta s terena Japirko-JI nekropola s istraživanja 1989. g., 17 keramičkih i 1 stakleni predmet s terena Časne-vrt istraživanja 2000. g.; terenski rad: teatar-izrada arhitektonske dokumentacije s istraživanja istočno od Hrama, digitaliziranje arhitektonske dokumentacije s terena Marusinac; rekonstrukcija arheoloških predmeta Muzeja triljskog kraja, izrada Elaborata o izvršenim restauratorskim radovima

- Ivana Zrinka Bajić-Franković

Restauriranje splitskih kamenih spomenika u lapidariju te staklenih kasnoantičkih boca

- Ika Prpa-Stojanac

Čišćenje, snimanje te upis u sekundarnu dokumentaciju 128 kom. srebrnog novca, 50 kom. zlatnog novca, 40 kom. brončanog novca; čišćenje, konzervacija, snimanje i upis u sekundarnu dokumentaciju 18 predmeta iz Lore, 91 predmeta iz srednjovjekovne zbirke za objavu katalogu, 3 brončana predmeta i ulomka keramike bojanog lekitosa iz arheološke zbirke Issa, 7 predmeta s istraživanja Marusinac 1991. g.; čišćenje i konzervacija predmeta s arheoloških istraživanja Palagruža 2007. i 2008. g.; čišćenje ulomaka oboda keramičkog pitosa i 3 crteža istog za objavu u časopisu posvećenog akademiku N. Cambiju; čišćenje 8 fibula i ulomka narukvice iz starokršćanske zbirke; pisanje inv.br. na 25 koštanih predmeta i 32 metalna predmeta za potrebe inv. u M++; čišćenje, konzervacija i snimanje materijala s istraživanja teatra 2007. i 2008. godine; Gardun-za objavu: čišćenje 63 gema od tog 5 gema na prstenu čišćen je i metalni dio i konzervacija istih; sređivanje materijala i konzervatorske dokumentacije iz Narone za primopredaju s Arheološkim muzejom Narona; sudjelovanje u montaži i retuš oštećenih dijelova gipsane Makete Peristila i Mauzoleja u zgradi Gradske uprave u suradnji sa Z. Podrug i M. Rogošić; obrada sekundarne dokumentacije: u program S++ upisala ukupno 1291 predmet

- Zoran Podrug

Sudjelovanje na arheološkim radovima u Lori i na Gospinom otoku u Solinu; signiranje predmeta; oblikovanje i kompjutorska obrada: 27 obrađenih fotografija, 200 skeniranih i obrađenih fotografija, 16 skeniranih i obrađenih grafika, 8 skeniranih i obrađenih tlocrta, 180 skeniranih i obrađenih stranica inventarne knjige, 94 crteža, 3 izrađene zemljopisne karte, izrada omota za knjigu Rimski carski novac II (hrvatska i engleska verzija), obrada crteža i fotografija s terena u Lori i Gospin otok, 35 izrađenih tabli, 3 turistička letka (hrvatska i engleska verzija)

- Mario Čorić

Rad na kompjutorskoj izradi terenske dokumentacije s arheoloških istraživanja teatra i hrama u Saloni, te s istraživanja bedema u Visu

3. DOKUMENTACIJA

3.1. Inventarna knjiga / 6.3. Revizija građe

- 3.3. održan je sastanak Odjela za arheologiju na temu inventarizacije i revizije muzejske građe obzirom da posao sporo napreduje
- 5.3. upućena je zamolba Ministarstvu kulture radi suglasnosti i osiguranja sredstava za provođenje intenzivnog programa inventarizacije primarne građe, s troškovnicima nabave informatičke opreme i cijenom rada arheologa
- 14.3. Komisija za inventarizaciju izradila je upute o radu u programu M++
- 1.4. muzejski kustosi i vježbenici, uz najnužnije tekuće poslove, rade na inventiranju građe u M++, te zbog potreba izvanrednog rada, tijekom travnja svi rade prekovremeno sukladno dostavljenim odlukama
- 8.5. održan je sastanak u svezi rada na inventarizaciji i reviziji muzejske građe, utvrđeno je da su svi muzejski arheolozi dužni inventirati mjesečno najmanje 250 predmeta u programu M++
- Od srpnja na inventarizaciji muzejske građe rade vanjski suradnici temeljem ugovora o djelu
- Radom na inventarizaciji muzejske građe ukupno je inventirano 35324 predmeta, a revidirano 11922 predmeta, odnosno 50121 predmet je unesen u baze podataka

Zbirka	Procjena	Inventirano	Revidirano	M++/NUMIZ	Postotak
Arheološka zbirka Narona*	2875			2875	100%
Arheološki lokalitet Salona	2056	1976	80	2056	100%
Arheološki lokalitet Vis	1955	1652	303	1955	100%
Epigrafička	6300	7	1562	1569	25%
Grčko-helenistička	4093	3318	775	4093	100%
Numizmatička	70.000	8102	/	8102	12%
Pretpovijesna	10.000	4351	1649	6000	60%
Rimsko-provincijalna	20.582	15.085	5497	20.582	100%
Starokršćanska	2638	803	1287	2090	79%
Seoba naroda i srednji vijek	769	/	769	769	100%
Umjetnine i	30	30	/	30	100%

predmeti umjetničkog obrta					
Ukupno	121.298	35.324	11.922	50.121	41%

* Arheološka zbirka Narona je izlučena iz AMS-a odlukom Ministarstva kulture RH

- Obrada sekundarne dokumentacije: u program S++ upisan je 1741 predmet

3.3. Fototeka

Obrada na računalu i pohrana na CD: ukupno 7148 snimaka - 6044 fotografije muzejskih predmeta za potrebe inventarizacije, 1104 fotografije za potrebe Muzeja; obavljen izbor foto dokumentacije iz Narone, te je za Arheološki muzej Narona izuzeto 2222 crno-bijelih negativa i 221 color negativ.

4. KNJIŽNICA

Obrada novih knjiga

- Inventirano 652 svezaka (449 sv. zamjena, 73 sv. kupnja, 130 sv. darovanje, izd. Muzeja, ugovoreni primjerak)
- Katalogizirana 352 sveska
- Obrada monografskih publikacija: unošenje prinova u katalog zamjene, upisivanje u klasične inventarne knjige, kompjutorska katalogizacija (CDS/ISIS v. 2001, od svibnja K++), određivanje predmetnica, ispis kataloških listića, signiranje te umetanje skeda po abecedi u autorski skedarij
- Obrada časopisa: unošenje prinova u katalog zamjene, upisivanje u klasične inventarne knjige, upisivanje na kataloške listiće i određivanje signature
- Upoznavanje s radom u programu za obradu knjižnične građe K++. Provjera konvertiranih zapisa iz programa ISIS u program K++ i ispravljanje 32 zapisa. S G. Zlodijem rad na poboljšavanju programa K++ i prilagodbi istog muzejskim potrebama
- Vanjski korisnici: 334
- Korišteno knjiga: 1262 svezaka
- Hemeroteka: 129 članaka

Arhivski poslovi

- Davanje na korištenje arhivske građe (20 korisnika): arhiv i protokoli Muzeja, arhiv društva "Bihać", arhiv F. Carrare, L. Jelića, F. Bulića, Julija Bajamontija, A. Matijaševića Caramanea i I. J. Pavlovića-Lučića, rukopis o životu sv. Klementa, pisma Stjepana Cosmija, rukopis Ivana Mollera o ribarstvu, zbirku pergamena i rukopise A. Ciccarellija, izvješća V. Dandola Napoleonu.
- Upoznavanje s radom programa Arhinet u Državnom arhivu u Splitu
- Popis arhivske zbirke Muzeja s M. Kovačević i H. Mladineo
- Na restauriranje u Državni arhiv u Splitu predana dva rukopisa i jedan crtež s prikazom F. Carrare

6. STRUČNI RAD

6.5. Posudbe i davanje na uvid

Posudbe

- 3.3. Muzeju grada Kaštela posuđena je stela, inv. br. A 1073, radi izlaganja u stalnom postavu, na neodređeno vrijeme
- 4.7. Gradskom muzeju Makarska posuđena je izložba *Viški boj 1866*, od 9.7. -14.8. 2008. (17 predmeta)
- 27.10. Hrvatskom povijesnom muzeju u Zagrebu za *izložbu El Shatt - grad u pustinji*, od 30.9.2008.-15.1.2009, posudba predmeta iz Arheološke zbirke Issa (dokumentarna građa - 4 kom., trodimenzionalni predmeti - 3 kom.)
- 27.10. Zbirka umjetnina Ante i Wiltrude Topić Mimara, Muzej Mimara - posuđen je ulomak koštanog češlja i koštani tuljac za izložbu *Imaginarni svijet zagonetnih predmeta od bjelokosti*, od 11.12.2008.-31.1.2009.
- 21.11. Muzeju grada Šibenika posuđen je reljef s prikazom boga Silvana za potrebe izložbe *Od kulta plodnosti do svetog Mihovila*, od 22.12.-28.2.2009.
- 5.12. Zavičajnom muzeju Imotski posuđena je izložba *Viški boj 1866*, od 5.12.2008.-15.1.2009. (17 predmeta)
- 10.12. Gradu Splitu posuđuje se Maketa Peristila i Mauzoleja u svrhu izlaganja u prostorima Etnografskog muzeja u Splitu
- 3.7. sklopljen s Gradom Splitom aneks posudbenom ugovoru kojim se produžuje posudba Maketa Peristila i Mauzoleja, inv. br. 38047, do 30.4.2010.

- Građa iz knjižnice bila je na izložbi *Viški boj 1866.* u Gradskom muzeju Makarska, od 9.7.-14.8.2008, u Zavičajnom muzeju Imotski, od 5.12.2008.- 15.1.2009.
- Ustupljene fotografije Hrvatskom pomorskom muzeju Split za izložbu *Pramčani ukrasi-pulene* (stela pomorca Gaja Utija, inv. br. A 5193, 1. st. Salona i gema , inv. br. I 298, Rimsko Carstvo, Salona)

Uvid u građu i njezino korištenje

- Simona Antolini, Macerata, Italia, fotografija natpisa iz lapidarija, inv. br. 1405, za potrebe studiranja, 14. 4. 2008.
- Eva Brunović, Ministarstvo kulture, Zagreb, fotografije lapidarija i Salone, za Godišnjak MK, 22. 10. 2008.
- Radoslav Dodig, Ljubuški, fotografije triju spomenika, za simpozij "Sepulkralna skulptura Ilirika i susjednih oblasti u rimsko carsko doba", 5. 9. 2008.
- Dijana Dvornik, OŠ Spinut, Split, snimanje i objavljivanje nekoliko fotografija muzeja u svrhu izrade priručnika o kulturnoj baštini "Grad mi priča...", 12. 3. 2008.
- Enter d.o.o., Split, panoramsko fotografiranje dvorišta, za portal Turističke zajednice grada, 25. 9. 2008.
- Galerija Klovićevi dvori, fotografiranje spomenika s izložbe *Dalmatinska zagora - nepoznata zemlja*, 26. 8. 2008.
- Gradska knjižnica "Juraj Šižgorić", Šibenik, fotografije neolitičkih artefakata u svrhu objave u knjizi *Danilski rhyton: struktura i simbolika kultne posude iz srednjeg neolitika*, 21. 2. 2008.
- Hrvatski pomorski muzej Split, fotografiranje stele Gaja Utija i gema s prikazom broda, za potrebe izložbe i kataloga izložbe *Pramčani ukrasi - pulene*, 20. 11. 2008.
- Institut za povijest umjetnosti, Zagreb, fotografiranje spomenika za knjigu *Hrvatska umjetnost*, 9. 9. 2008.
- Jasna Jeličić-Radonić, fotografija natpisa iz Salone, za objavu u članku *Tragovi carskog kulta u Saloni*, 10. 10. 2008.
- Frane Karabatić, Split, fotografiranje triju starokršćanskih sarkofaga u svrhu izrade seminarskog rada, 12. 3. 2008.
- Kulturno društvo Trilj, fotografije natpisa iz lapidarija, za članak u časopisu *Triljski most* 3, 18. 9. 2008.

- Ana Kunac, Gradski muzej Makarska, fotografije triju predmeta, za izložbu i katalog, 26. 2. 2008.
- Ramsay MacMullen, Yale, fotografija crkve ne Manastirinama, 25. 4. 2008.
- Fra Josip Marčelić, snimanje na lokalitetu Salone za dokumentarni film *Gospa Guadalupska - Aheropita - znanost i vjera*, 9. 7. 2008.
- Ante Milošević, fotografije dvaju natpisa o gradnji mosta "Pons Tiluri" za skup MIC-a u Medulinu, 12. 9. 2008.
- Dr. Christian Müller-Straten, Dresden, tekst i fotografije Muzeja i muzejskih zbirki za *Museum aktuell*, 13. 2. 2008.
- Muzej grada Kaštela, fotografija zabata sa Silvanovog hrama iz Kaštel Sućurca, za potrebe stalnog postava arheološkoga odjela Muzeja grada Kaštela, 31. 1. 2008.
- Muzej grada Splita, objava preslika predmeta (ostava Gripe i Ara Lucija Granija Proklina) u publikaciji Muzeja grada Splita, u svrhu realizacije projekta Arheologija splitskih predjela, 27. 2. 2008.
- Ogranak Matice hrvatske Ljubuški, fotografije dvaju natpisa, za monografiju *Ljubuški u antičko doba*, 5. 9. 2008.
- Osnovna škola Kamen - Šine, fotografiranje materijalnih ostataka iz najranije povijesti splitskoga područja radi učeničke prezentacije na satu povijesti, 19. 9. 2008.
- Ivo Pervan, Split, fotografije spomenika za potrebe tiskanja fotomonografije o Splitu, 15. 12. 2008.
- Valeria Poletto, Trst, fotografija Triptiha iz 14. st., za potrebe stručnog rada, 25. 6. 2008.
- Emilian Pralat, Poljska, dimenzije nadgrobnih spomenika za diplomski rad, 8. 6. 2008.
- Dr. Marina Prusac, University of Oslo, fotografije portreta, za objavu, 12. 7. 2008.
- Prof. dr. Mirjana Sanader, fotografije nekoliko komada grčkoilirskoga novca za objavu u knjizi *Dalmatia*, 14. 3. 2008.
- Mark Tosdevin, Plymouth, VB, fotografija spomenika za potrebe istraživanja, 9. 6. 2008.
- Nikolina Uroda, MHAS, fotografiranje predmeta s lokaliteta Crikvina - Rupotine radi objave, 27. 5. 2008.
- Prof. Monika Verzár, Trst, fotografija plesačica iz Narone, za potrebe stručnog rada, 30. 1. 2008.

6.6. Sudjelovanje na kongresima i savjetovanjima

Boris Čargo

- Sudjelovao na međunarodnom skupu Decentralizacija u kulturi na Ekonomskom fakultetu u Splitu

6.7. Publicistička djelatnost stručnih djelatnika / 7.2. Publicirani (znanstveni) radovi

Branko Kirigin

- *Salamandrija (otok Palagruža)*, Hrvatski arheološki godišnjak 3 (2006), Zagreb 2007, str. 421-423. (s. T. Katunarić, M. Miše i V. Barbarić)
- *Pithos/dolium: uvodne napomene*, Godišnjak centra za balkanološka ispitivanja 36 (34), Sarajevo 2007, str. 125-156.
- Izvještaj o iskopavanjima na Palagruži u 2007. godini za HAG 4 s V. Barbarić, M. Miše i S. Popović
- *Pithos iz Arheološkog muzeja u Splitu*, za Cambijev zbornik
- *The Greeks in Croatia*, za publikaciju "Art Treasures of Croatia" (urednica Jadranka Bersford-Peirs)
- *Palagruža - The Island of Diomedes - and notes on ancient Greek navigation on the Adriatic* (s A. Jonstonom, M. Vučetićem i Z. Lušićem, za zbornik: A Connecting Sea: Maritime Interactions in Adriatic Prehistory, Oxford, BAR IS.
- *Palagruža - lanterna znanosti o Sredozemlju*, Matica hrvatska Zagreb
- *An Overview of Prehistoric and Early Historic Settlement, Topography, and Maritime Connections on Lastovo Island, Croatia*, za zbornik: A Connecting Sea: Maritime Interactions in Adriatic Prehistory, Oxford, BAR IS (više autora)
- Suradnik Enciklopedije antičke povijesti u izdanju Wiley and Blackwell, 16 svezaka, Oxford, <http://www.encyclopediaancienthistory.com>

Sanja Ivčević

- Koautor s M. Buora, S. Siedel, *Fibule antiche del Friuli*, VAPD 101., Split 2008, str. 279-286.
- *Opusculae archaeologicae, sv. 30, Zagreb, 2008.*, Obavijesti HAD-a br. 2, god. XL/2008.

- *Aucissa fibule iz antičke Aserije*, Asseria 5, Zadar 2007, 227-280.
- Kataloška jedinica br. 1, str. 28, u katalogu *Imaginarni svijet zagonetnih predmeta od bjelokosti, kosti i rožina*, Muzej Mimara, Zagreb 2008.
- *Privjesci rimske konjske orme iz Salone*, Arheologia Adriatica (Zbornik u čast akademika N. Cambija)
- *Opuscula archaeologica 31 (2007)*, Arheološki zavod Filozofskog fakulteta u Zagrebu, Zagreb 2008., Obavijesti HADa
- *Metalni predmeti iz vojnog logora Tilurium*
- *Antičke fibule iz Garduna*, predano za tisak za Izdanja HADa

Maja Bonačić Mandinić

- *Aes grave iz Jesenica* za Zbornik posvećen akademiku N. Cambiju

Jagoda Mardešić

- *Teatar i hram u Saloni. Istraživanja 2006. i 2007. godine*, za Zbornik radova posvećen akademiku N. Cambiju
- *Neki primjerci istočnomediterranske keramike sa splitskog poluotoka*, za Zbornik posvećen pok. M. Jurišiću

Ema Višić-Ljubić

- Članak o arheološkim radovima na Marusincu 2006. godine u Hrvatskom arheološkom godišnjaku 3/2006 pod rednim brojem 227, str. 426-428.
- *Antički natpisi iz Zbirke Franjevačkog samostana u Sinju* u Zborniku Arheološke zbirke Franjevačkog samostana u Sinju, Sinj 2008., str. 113-141.
- *Vratile se pompejanske freske i Horacijevi stihovi*, Solinska kronika br. 166, god. 15., 15. srpnja, str. 20.

Boris Čargo

- *Nove spoznaje o proizvodnji terakotnih figura u Issi*, Archaeologica adriatica 2, Zadar 2008, u tisku.
- *Arheološki muzej u Splitu*, Meseum aktuell Die zeitschrift Fur Ausstellihgspraxis und Museologie im deutschsprachigen Raum, april 2008, Nr. 146, Munchen 2008.
- *Helenistički grobovi kod rasadnika palmi u Visu*, VAPD 101, Split 2008.

- *Issa, helenističko-rimska arhitektura uz zidine 2007*, HAG 4, Zagreb 2008, u tisku
- *Issa, rimske terme 2007*, HAG 4, Zagreb 2008, u tisku
- *Dioklecijanova palača, arheološki radovi uz sjeverni zid 2007*, HAG 4, Zagreb 2008, u tisku
- *Viški boj 1866.*, deplijan uz izložbu, Makarska 2008
- Koautor s Majom Miše, *Kasnohelenistička i ranorimska keramička proizvodnja u antičkoj Issi*, referat je održan na Međunarodnom skupu Rimske keramičke i staklarske radionice: proizvodnja i trgovina na jadranskom prostoru, u Crikvenici 23. i 24. listopada 2008.

Damir Kliškić

- Stručni rad u turističkom letku o prapovijesnom lokalitetu Grapčeva špilja na otoku Hvaru, tisak Javna ustanova za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Splitsko-dalmatinske županije, povodom otvaranje špilje

Arsen Duplančić

- Prilog o nadgrobnim spomenicima starijeg doba u Splitu. Summary: *About older tombstones in Split*. Kulturna baština, Split 2007, 34, str. 229-254.
- *Pokretanje časopisa Bullettino di archeologia e storia dalmata i Theodor Mommsen*. [Translation:] *The establishment of the journal Bullettino di archeologia e storia dalmata and Theodor Mommsen*. Vjesnik za arheologiju i povijest dalmatinsku, Split 2008, 101, str. 7-27.
- *Solin na akvarelima Edmunda Misere*. Summary: *Solin in watercolours by Edmund Misera*. Tusculum, Solin 2008, 1, str. 159-169.
- *Tri srednjovjekovna spomenika iz Kaštela*. [Summary:] *Three medieval monuments from Kaštela*. Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji, Split 2005-2007. <2008.>, 41, str. 49-66.
- *Bibliografija za 2007. godinu. - Bibliography for 2007*. Vjesnik za arheologiju i povijest dalmatinsku, Split 2008, 101, str. 243-268.
- *Šetnja izložbom Split u Arheološkome Muzeju u Splitu*. (Govor na otvorenju u splitskom Arheološkom muzeju 13. prosinca 2007.) Obavijesti Hrvatskog arheološkog društva, Zagreb XXXIX/2007. (2008.), 3, str. 193-194.

Hanja Anić

- Bibliografija o Visu i viškom arhipelagu u časopisu *Bullettino di archeologia e storia dalmata* / *Vjesnik za arheologiju i povijest dalmatinsku*. U: *Vjesnik za arheologiju i povijest dalmatinsku*, 101 (2008), str. 233-242.
- Bibliografija o Splitu : izbor / Duško Kečkemet ; priredila Hanja Anić. - Split : Društvo prijatelja kulturne baštine, 2008. 208 str.

6.8. Stručno usavršavanje

Zrinka Buljević

- 27.5. na Filozofskom fakultetu u Zagrebu nazočila predavanju prof. Wilsona iz Oxforda

Slobodanka Antičić

- 22.2. sudjelovala na radionici/seminaru u svezi informatizacije muzeja u Hrvatskoj, na temu obrade muzejske građe u programu M++ za arheološke zbirke
- 20.6. sudjelovala na Radionici/seminaru na temu obrade sekundarne dokumentacije u programu S++

Boris Čargo

- Prisustvovao seminaru o inventarizaciji predmeta u programu M++, u organizaciji Muzejskog dokumentacijskog centra u Zagrebu

Arsen Duplančić

- Prisustvovao predavanju Tanje Buzina *Digitalni arhiv hrvatskih mrežnih publikacija* na Fakultetu elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje
- Prisustvovao predavanju Tinke Katić *Program zaštite baštinskih zbirki u hrvatskim knjižnicama* u Otvorenom pučkom učilištu,
- Prisustvovao predavanju Sofije Konjević *Hrvatski znanstveni i znanstveno-stručni časopisi u elektroničkome mrežnom okruženju* na Fakultetu elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje
- Prisustvovao predavanju prof. dr. sc. Aleksandre Horvat *Vrijednosti knjižničarske profesije* u Gradskoj knjižnici Marka Marulića
- Sudjelovao na radionici/sastanku o programskom paketu M++ u Muzeju grada Splita

- Sudjelovao na prezentaciji i radionici na temu Kako raditi u K++ u Muzejskom dokumentacijskom centru u Zagrebu
- Sudjelovao na seminaru Digitalne zbirke: temelj izgradnje digitalne knjižnice koji je priredio Centar za stalno stručno usavršavanje iz Zagreb u Gradskoj knjižnici Marka Marulića.

Sanja Ivčević

- 21. i 22.2. boravila u Zagrebu na radionici na temu obrade arheološke građe u programu M++, koja se održala u MDC-u

Hanja Anić

- Prisustvovala predavanju Tinke Katić *Program zaštite baštinskih zbirki u hrvatskim knjižnicama* u Otvorenom pučkom učilištu
- Prisustvovala predavanju prof. dr. sc. Aleksandre Horvat *Vrijednosti knjižničarske profesije* u Gradskoj knjižnici Marka Marulića
- Sudjelovala na 74. kolokviju knjižnice Instituta Ruđer Bošković Digitalni arhiv hrvatskih mrežnih publikacija
- Sudjelovala na 75. kolokviju knjižnice Instituta Ruđer Bošković Hrvatski znanstveni i znanstveno-stručni časopisi u elektroničkome mrežnom okruženju
- Sudjelovala na radionici / seminaru o osnovama i korištenju M++ i S++
- Sudjelovala na radionici Otvorena srijeda: Kako raditi u K++ (MDC, Zagreb)
- Sudjelovala na seminaru Digitalne zbirke: temelj izgradnje digitalne knjižnice

Ika Prpa-Stojanac

- Prisustvovala predavanju o konzervaciji i restauraciji metala, predavač voditelj Odjela konzervacije i restauracije Valentina Ljubić u Tehničkom muzeju iz Beča
- 20.6. sudjelovala na Radionici o dokumentiranju muzejske građe u programu S++ u Muzejskom dokumentacijskom centru u Zagrebu

Ema Višić-Ljubić

- 5.11. sudjelovala na radionici Vizija i misija razvoja hrvatskog turizma u organizaciji Turističke zajednice Splitsko-dalmatinske županije

Borko Vješnica

- 28.3. prisustvovao predavanju restauratorice Rea Boschi Gogolja *Konzervacija i restauracija arheološko-povijesnih objekata (grobni nalazi, slikarstvo velikog formata, tekstil, papirus ,pergamena, koža, zlato i srebro)* na Umjetničkoj akademiji u Splitu
- 4.6. prisustvovao predavanju na Umjetničkoj akademiji u Splitu, Odsjek konzervacije i restauracije mr. art. Duške Sekulić Cikavić, konzervatora restauratora *1. Moderna i suvremena umjetnost: izazov za konzervatorsko- restauratorsku struku i 2. Slučaj Majkus - alibi za stagnaciju ili šansa za novi početak*

Ivanka Vukšić

- 20.6. sudjelovala na Radionici o dokumentiranju muzejske građe u programu S++ u Muzejskom dokumentacijskom centru u Zagrebu
- Sudjelovala na seminaru o konzerviranju i restauriranju arheološko-povijesnih objekata na Umjetničkoj akademiji u Splitu

Ostalo

- 3.12. Ivani Garac zaposlenoj kao vježbenik - dipl. arheolog istekao ugovor o radu na određeno vrijeme, 16.12. položila stručni ispit za kustosa

6.10. Urednički poslovi, recenzije knjiga i članaka

Zrinka Buljević

- Recenzija članka *Ennion čaše iz Burnuma* za *Archaeologica Adriatica*
- Recenzija članka M. Sanader *O antičkim kultovima u Hrvatskoj*, za VAPD 101

Branko Kirigin

- Članak V. Barbarića *Late Bronze Age in Dalmatia*
- Članak H. Tomas o kiklopskim (megalitskim) bedemima
- Članak M. Miše *Južnoitalske crvenofiguralne vaze u AMSu* (vraćeno na doradu), za VAPD 101
- Članak B. Čarga *Helenistički grobovi kod rasadnika palmi u Visu*, za VAPD 101
- Članak B. Čarga za Cambijev zbornik

Sanja Ivčević

- Recenziran diplomski rad V. Madirace, studenta arheologije na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, o metalnim nalazima s lokaliteta Perkovci Staro Selo
- Recenzirani članci za VAPD 101: A. Miletić, *Castellum Tariona*; I. Karavanić i suradnici, *Litička analiza materijala iz Mujine pećine*; I. Matijević, *Neobjavljeni natpisi iz Salone*, M. Ilkić, *Prilog poznavanju spone s korpusom u obliku slova S*

Ante Piteša

- Recenzija članka za VAPD 101: M. Ilić, I. Ćurković *Prilog poznavanju spona s korpusom u obliku slova S*

Ema Višić-Ljubić

- Recenzija članka *Castellum Tariona* A. Miletića za VAPD 101

Boris Čargo

- Recenzija članka Zvonimira Veića, *Setovia = Sutina: u borbama Rimljana i Delmata 34. i 33. god. prije Krista*, za VAPD

Arsen Duplančić

- Za uredništvo zadarskog časopisa *Archaeologia Adriatica* recenzirao jedan članak

Hanja Anić

- Hanja Anić, dipl. knjižničar, imenovana u uredništvo *Vjesnika za arheologiju i povijest dalmatinsku (VAPD)* umjesto Ante Piteše

6.11. Djelovanje u strukovnim društvima

Hanja Anić

- Delegat splitskog Društva knjižničara na 36. Skupštini Hrvatskog knjižničarskog društva u Puli
- Članica Komisije za muzejske i galerijske knjižnice

6.12. Informatički poslovi Muzeja

Obrađeno je oko 7500 fotografija za unos u program za inventarizaciju M++, skenirano je oko 40 predložaka.

6.13. Ostalo

Narona

- 15.2. Arheološki muzej Narona podnio je Muzeju zahtjev za primopredaju građe arheološke zbirke Narona i arheološkog lokaliteta Narona
- 27.2. osnovano muzejsko povjerenstvo za primopredaju građe arheološkog lokaliteta Narona i arheološke zbirke Narona
- 11.3. Hrvatsko muzejsko vijeće izdalo je suglasnost da se muzejska građa i muzejska dokumentacija arheološke zbirke Narona i arheološkog lokaliteta Narona izluči iz Arheološkog muzeja-Split u Arheološki muzej Narona
- 27.3. obavljena je svečana primopredaja arheološke građe iz Narone između Arheološkog muzeja -Split i Arheološkog muzeja Narona u Vidu, o čemu je sastavljen zapisnik u nazočnosti predstavnice Ministarstva kulture Tajme Rismondo-Čalo, više savjetnice u Konzervatorskom odjelu u Splitu

Matična djelatnost

Sanja Ivčević, matičarka

- 15.4. održan je sastanak Vijeća za matičnu djelatnost arheoloških muzeja u Muzejskom dokumentacijskom centru u Zagrebu s ciljem utvrđivanja kriterija za obradu arheološke muzejske građe i kriterija za otpis građe

Zrinka Buljević

- 15.4. prisustvovala u Zagrebu na sastanku matičara arheoloških muzeja na temu inventarizacije građe u arheološkim muzejima. Sastanak je održan u MDC-u

Članstvo u povjerenstvima i vijećima

Zrinka Buljević

- Imenovana članom Stručnog povjerenstva zaduženog za praćenje rada na izradbi muzeološke koncepcije stalnog postava Muzeja antičkog stakla u Zadru. Stručno

povjerenstvo zaduženo je za odabir građe za praćenje realizacije stalnog postava Muzeja antičkog stakla u Zadru o čemu će izvijestiti Hrvatsko muzejsko vijeće

- Imenovana predsjednicom Upravnog vijeća Muzeja hrvatskih arheoloških spomenika
- Imenovana članom Povjerenstva za praćenje realizacije smještaja Apoksiomena
- Imenovana članom Povjerenstva za smještaj antičke skulpture carice Livije i ostalih naronitanskih nalaza iz Opuzena

Suradnja

- Arheološki muzej u Zagrebu, poziv na suradnju na izložbenom projektu *Arheologija i turizam*, 22. 10. 2008.

Ostalo

- 12.2. održan sastanak u Poglavarstvu Grada Solina na temu osnivanja Muzeja grada Solina u Gašpinim mlinicama kojeg je sazvala mr. sc. Branka Šulc, ravnateljica Uprave za kulturni razvitak Ministarstva kulture
- Vjesnik za arheologiju i povijest dalmatinsku - VAPD uvršten u Citation indeks: [http://scientific.thomsonreuters.com/cgi-bin/jrnlst/jlchange.cgi?Full=Vjesnik+za+arheologiju+i+povijest+dalmatinsku - VAPD](http://scientific.thomsonreuters.com/cgi-bin/jrnlst/jlchange.cgi?Full=Vjesnik+za+arheologiju+i+povijest+dalmatinsku+-+VAPD) od 100. broja uvršten u A&HCI
- Ante Piteša unio VAPD svezak 101 na Portal znanstvenih časopisa HRČAK, kao i cjelovite članke iz VAPD 98

7. ZNANSTVENI RAD

7.1. Tema i nositelj projekta

Zrinka Buljević

- Suradnik na projektu *Rimski vojni logori u Hrvatskoj*, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa RH

Branko Kirigin

- Rad na EU projektu BARCA nell`Adrias Kolpos INTEREG IIIA, CARDS/PHARE sa suradnicima - Starogradsko polje HORA PHAROU, izrađen home page, video film i velika baza podataka od 100 GB

Sanja Ivčević

- Suradnik na projektu *Rimski vojni logori u Hrvatskoj*, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa

7.3. Znanstveno usavršavanje

Jagoda Mardešić

- Završila 3 i 4 semestar poslijediplomskog doktorskog studija arheologije na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, predala dva rada Stanje poznavanja zapadne i sjeverne nekropole Salone i Stanje poznavanja istočne i jugoistočne nekropole Salone; upisala 5. semestar

10. IZDAVAČKA DJELATNOST MUZEJA

10.1. Tiskovine

Knjige

Branko Kirigin

- *Grčko-helenistička zbirka u stalnom postavu Arheološkog muzeja u Splitu*

Maja Bonačić Mandinić

- *Rimski carski novac u stalnom postavu Arheološkog muzeja u Splitu, II. dio*, Split, 2008.
- *Roman Imperial Coins displayed in the Archaeological Museum in Split, Part II*, Split, 2008.

11. EDUKATIVNA DJELATNOST

11.1. Vodstva

- Z. Buljević: posjete - 24.1. lady Jadranka Beresford Peirse sa suprugom, 17.4. prof. dr. sc. Mirjana Sanader, 21.4. Dino Demichelli (Odsjek za arheologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu) i Julijane Visočnik (Inštitut za arheologiju, Ljubljana); u poslijepodnevnim satima vodili su, u okviru programa Marulićevih dana 2008., u Muzeju latinističku epigrafičku radionicu Marmora inscripta za studente klasične filologije iz Zadra i Zagreba, 20.6. Cica Prebanda i Schilla McNally, 14.11. Karlo Grenc; 29.9. vođenje Karla Van Dykea direktora Muzeja antičkih kultura Sveučilišta Macquarie u Sydneyu
- B. Kirigin: John Rankin, veleposlanik Velike Britanije u Hrvatskoj
- E. Višić-Ljubić: vođenje 3 organizirane grupa posjetitelja po lokalitetu: OŠ Špinut, grupa američkih turista, grupa sudionika svečanosti Zlatni cvijet Europe 2008
- B. Čargo: Vesna Kezunović, glavna inspektorica Odjela za inspekcijske poslove Ministarstva kulture, te kolege iz Konzervatorskog odjela u Splitu po arheološkim lokalitetima antičke Isse, arheološkim lokalitetima po otoku i arheološkoj zbirci Issa, 50-torice liječnika po zbirci Issa, profesora i studenata Likovne akademije u Zagrebu i učenika OŠ Vis po Zbirci, dvaju razreda OŠ Gripe po Muzeju, studenti povijesti i povijesti umjetnosti iz Splita po termama i zbirci Issa, gosti hotela Issa po termama, grupa studenata koji su sudjelovali na istraživanjima, a prvi put su na Visu, grupa turističkih djelatnika po zbirci i lokalitetima.

11.2. Predavanja

Zrinka Buljević

- 25.11. održala predavanje *Organizacija i tehnike proizvodnje stakla*, s primjerima iz Rimske provincije Dalmacije na Filozofskom fakultetu u Zagrebu

Branko Kirigin

- Pripreme i održavanje nastupnog predavanja *Issa i vino* za zvanje docenta na Filozofskom fakultetu u Splitu
- Održao 8 predavanja na temu Grci na Jadranu za studente Povijesti umjetnosti Filozofskog fakulteta u Splitu (izborni predmet)

Sanja Ivčević

- 26.11. održala predavanje o rimskim fibulama na Filozofskom fakultetu u Zagrebu

Arsen Duplančić

- 16.1. održao predavanje *Utjecaj Venecije na kulturu življenja u Splitu u XVIII. stoljeću* studentima Odsjeka za povijest Filozofskog fakulteta u Splitu na temelju arhivske građe iz Muzeja
- 26.3. održao predavanje o splitskim zidinama (uz vođenje po gradu) studentima Odsjeka za povijest Filozofskog fakulteta u Splitu

12. ODNOSI S JAVNOŠĆU

12.1. Press / 12.2. Sudjelovanje u televizijskim i radijskim emisijama

Zrinka Buljević

- 5.1. u Muzeju s ekipom Hrvatske kulturne baštine - snimanje emisije o muzeju; 16. 4. emitirana emisija Hrvatska kulturna baština na HTV 1 - Arheološki muzej u Splitu, stručna suradnica
- 26.3. s Sandrom Walkshofer i Ericom u Muzeju i Palači - razgovor, snimanje materijala za DVD *Der Donaulimes Landschaft und Geschichte*
- 11.10. HTV, Hrvatska kulturna baština, emisija o Saloni
- 6.11. snimanje HTV - Hrvatska kulturna baština u lapidariju Arheološkog muzeja u Splitu

Branko Kirigin

- Za Večernji list o Palagruži (6.5.), intervju za Radio Split (29.) o Lanterni znanosti na Palagruži
- O Starogradskom polju HTV iz Splita je emitirala prilog o tome na Vijestima iz kulture 2.11. i sutradan na Županijskoj panorami.
- Prilozi o AMS-u, Palagruži, Farosu i Saloni za Radio Salona (urednik I. Šipić) emitirani 26.11. (postoji CD s tim intervjuom)
- Intervju za radio Free For (= Hvar) 2. 12. o skupu u Starom Gradu (29.-30.11.)

Ema Višić-Ljubić

- Razgovor s novinarkom M. Batarelo o planiranim radovima u Saloni objavljen u Solinskoj kronici u članku pod naslovom "Planovi Arheološkog muzeja i Muzeja hrvatskih arheoloških spomenika", Solinska kronika br. 163, god. 15., 15. travnja, str. 15.
- Razgovor s novinarom I. Kasumovićem za Dramski program HRT-a o Saloni koji je emitiran na II. Programu HR
- Razgovor s novinarkom Hrvatskog radija o Saloni koji je emitiran za Glas kulture u okviru Međunarodnog radija
- Razgovor s novinarkom M. Batarelo o čuvanju i predstavljanju arheoloških nalaza objavljen u Solinskoj kronici u članku pod naslovom "Spomenici bi trebali živjeti na mjestu nalaza" Solinska kronika br. 167, god. 15., 15. kolovoza, str. 18-19.
- Razgovor s novinarkom Hrvatskog radija o Saloni koji je emitiran u rujnu za Glas kulture u okviru Međunarodnog radija
- Razgovor o Saloni s novinarkom Sandrom Barčot, za emisiju "Ususret blagdanu Male Gospe". Prilog je emitiran 6. rujna na programu TV Dalmacije

Jagoda Mardešić

- U siječnju suradnja s ekipom Obrazovnog programa Hrvatske televizije za snimanje emisije Kulturna baština o Saloni, više puta emitirana na I. Programu HTV-a

Boris Čargo

- Intervju Hrvatskom radiju, emisija Glas domovine, koja se emitira za hrvatsko iseljništvo. Emisija je bila posvećena podmorskoj arheološkoj baštini Visa.
- Višekratni intervjui s novinarom Nautic radija iz Komiže o stanju višeke zbirke i arheološkim radovima u Visu.
- Više puta davao izjave lokalnom dopisniku Slobodne Dalmacije u Visu o arheološkim radovima na isejskim lokalitetima.
- Više puta davao izjave lokalnom dopisniku Jutarnjeg lista u Visu o arheološkim radovima na isejskim lokalitetima.
- Intervju za Makarsko primorje, lokalne novine u prigodi otvorenja izložbe *Viški boj 1866.*
- Intervju novinaru Radio Makarske, u prigodi otvorenja izložbe *Viški boj 1866.*
- Intervju novinaru Radio Imotskog u prigodi otvorenja izložbe *Viški boj 1866.*

12.3. Predavanja

Branko Kirigin

- 3.5. održao predavanje o Palagruži u Domu kulture u gradu Korčuli

12.4. Promocije i prezentacije

16.5. održana promocija Vjesnika za arheologiju i povijest dalmatinsku, svezak 101, u Arheološkom muzeju Split. Muzejski godišnjak promovirali akademik Nenad Cambj i mr. sc. Domagoj Tončinić

Zrinka Buljević

- 5.5. održala pozdravnu riječ u ime suorganizatora međunarodnog znanstvenog skupa na promociji zbornika skupa Salonitansko-splitska crkva u prvom tisućljeću kršćanske povijesti na Katoličkom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Splitu
- 18.6. promovirala časopis *Asseria 5* u Zavičajnom muzeju u Benkovcu (Kaštel Benković)
- 14.-18. 10. HAD, Osijek: AMS prihvatio suorganizaciju sljedećeg skupa HAD-a na Visu

Boris Čargo

- 9.4. promovirao knjigu Nevenke Bezić-Božanić *Iz prošlosti Visa* u hotelu Park u Splitu

14. UKUPAN BROJ POSJETITELJA

- Muzej: 3.766 posjetitelja
- Salona: 21.544 posjetitelja
- Arheološka zbirka Issa: 1.724 posjetitelja

15. FINACIJE

15.1. Izvori financiranja

- Muzej je s Ministarstvom kulture RH sklopio ugovore o korištenju sredstava i to:
 - za redovitu djelatnost: 4.705.350,00 kn
 - za investicijski program
 - investiciono održavanje i opremanje Muzeja: 800.000,00 kn
 - za muzejsko-galerijsku djelatnost:
 - arheološka istraživanja na lokalitetu Marusinac u Saloni - snimanje geo radarom: 40.000,00 kn
 - arheološka istraživanja teatra u Saloni: 50.000,00 kn
 - arheološka istraživanja helenističko rimske arhitekture uz zidine antičke Isse: 50.000,00 kn
 - arheološka istraživanja rimskih termi antičke Isse: 40.000,00 kn
 - nastavak arheoloških istraživanja u špilji Kopačina kod Donjeg Humca, otok Brač (III. kampanja): 20.000,00 kn
 - spomenici u lapidariju Arheološkog muzeja u Splitu - nastavak legendiranja: 30.000,00 kn
 - nakladništvo: audio vodič za Salonu: 30.000,00 kn
 - nakladništvo: tiskanje Vjesnika za arheologiju i povijest dalmatinsku, svezak 101/08: 100.000,00 kn
 - nakladništvo: katalog Rimski carski novac izložen u stalnom postavu Arheološkog muzeja u Splitu, II. dio: 50.000,00 kn
 - nakladništvo: katalog Grčko-helenistička zbirka u stalnom postavu Arheološkog muzeja u Splitu: 50.000,00 kn
 - otkup spomeničke građe: otkup spomeničke građe s lokaliteta Salona: 10.000,00 kn
 - restauriranje muzejske građe: restauracija časopisa Bulletina/Vjesnika (priprema): 20.000,00 kn
 - inventarizacija muzejske građe u 2008. g.: 535.000,00 kn
 - informatizacija u 2008. g.: 100.000,00 kn
 - za program zaštite kulturnog dobra:
 - Solin, arheološki kompleks antičke i starohrvatske Salone: 100.000,00 kn
 - Palagruža, arheološki park Salamandrija: 70.000,00 kn.
- Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa RH sufinanciralo je tiskanje časopisa Vjesnik za arheologiju i povijest dalmatinsku, svezak 101/08: 46.061,00 kn.
- Grad Solin je sufinancirao radove na arheološkom lokalitetu Salona:
 - uređenje spomen sobe don Frane Bulića u zgradi Tusculum: 50.000,00 kn

- izrada idejnog projekta rasvjete arheološkog lokaliteta Manastirine: 40.000,00 kn

15.2. Investicije

Investicijsko opremanje i uređenje Muzeja

- ARIN d.o.o. iz Splita izradio je tehničku dokumentaciju za uređenje depoa kamenih spomenika u Muzeju na temelju sklopljenog ugovora 27.5. U ponovljenom postupku javne nabave za radove na uređenju i opremanju depoa kamenih spomenika, budući u prvom postupku nije pristigla nijedna ponuda, izabrana je ponuda ponuditelja XIA inženjering d.o.o. iz Splita, koja je jedina dostavila ponudu. Obzirom da je XIA inženjering d.o.o. iz Splita ovlaštena za radove na nepokretnim kulturnim dobrima, s istom je sklopljen ugovor o izvođenju radova na uređenju depoa kamenih spomenika 29.10. Obavljeni su vrlo zahtjevni i opsežni radovi na uređenju i opremanju depoa u kojem je smještena epigrafička zbirka s velikim brojem kamenih spomenika, nabavljeni su paletni regali, izrađene su nove, funkcionalne police za smještaj spomenika, obnovljene su kamene obloge stepeništa na glavnom ulazu u depo. Arin d.o.o. iz Splita obavljao je stručni nadzor nad izvođenjem radova temeljem potpisanog ugovora 6.11. Na temelju tehničke dokumentacije izrađene od ARIN d.o.o. iz Splita 27.10. sklopljen je s Vuković d.o.o. iz Splita ugovor o izradi i montaži uredskog namještaja, te je u cijelosti opremljen ured kustosa prapovijesne zbirke u potkrovlju Muzeja, te ugrađeni ormari u tajništvu i računovodstvu Muzeja
- 17.6. sklopljen je Bond -777 d.o.o. iz Zagreb ugovor o izvođenju radova na ugradnji sustava tehničke zaštite u zgradi Muzeja. Događen je sustav video nadzora i protuprovalni sustav u izložbenom prostoru čime je znatno poboljšana zaštita i sigurnost izložene muzejske građe
- 28.11. XIA inženjering d.o.o. iz Splita obavila je radove na sanaciji sanitarnog čvora u prizemlju zgrade Tusculum, koji nije bio u funkciji radi začepljenja odvodnih cijevi korijenjem stabala

Informatizacija

2008. g., što se tiče informatičke djelatnosti u muzeju, obilježila je nabava opreme za serversko računalo i njegovo konfiguriranje, te rad na optimizaciji korisničkih računala (etalon računalo) radi podizanja efikasnosti i sigurnosti muzejske računalne mreže. Aktivirani su i novi korisnici u sklopu programa intenzivne inventarizacije. Nabavljena je razna

informatička oprema, vršeno je redovito održavanje, pružane su usluge korisnicima (skeniranje, izrada plakata, obrada fotografija i sl.).

- Mreža

U 2008. godini na postojeću muzejsku informatičku mrežu dodano je 5 novih korisnika od kojih 3 putem prijenosnog računala sa integriranim mrežnim adapterom spojeni na zajednički bežični AP, 1 putem stolnog računala sa integriranim mrežnim adapterom., 1 putem stolnog računala sa bežičnim mrežnim adapterom.

Mreža je i rekonfigurirana na način da je sa dva nova bežična AP-a u bridge modu, te dvije vanjske antene, muzejska radionica, radi poboljšanja performansi mreže, povezana bežično umjesto putem strujnih adaptera. Prolaskom kabela kroz prostor sobe za dokumentaciju (veza prema "mostu" za radionicu) korisnici iz te prostorije prebačeni su na žičnu mrežu. Njihov AP premješten je u tajništvo kao bolja zamjena dvoma USB bežičnim adapterima. U galeriji Buličeve sobe postavljen je također bežični AP (prvotno je soba spojena putem mrežnih strujnih adaptera) sa vanjskom antenom čime su 3 korisnika iz te prostorije vlastitim prijenosnim računalima spojeni na muzejsku mrežu. U maloj sobi u potkrovlju postavljen je komunikacijski ormar sa serverskim računalom. Tu je premještena i telefonska instalacija, a na nju je spojen Cisco 1802 ADSL router koji je zamijenio postojeća dva zasebna uređaja (Linksys AP router i D-Link modem). Stari router je ostavljen da kao AP poslužuje bežične klijente u potkrovlju, a žično je spojen s novim routerom. Također su dva korisnika iz potkrovlja prebačeni na bežično spajanje jer je veza u potkrovlju kvalitetna, a smanjuje se zakrčenost kablovima. Kod dva korisnika promijenjen je, zbog poteškoća u radu, tip bežičnog adaptera. (USB na PCI).

Iz galerije Buličeve sobe premješten je u Solin stari muzejski AP router (Siemens) koji tamo opslužuje dva klijenta. Na lokalnu mrežu spojeno je i računalo za sigurnosni nadzor koje je instalirala tvrtka Bond.

- Računala

Nabavljena su 4 stolna računala i 4 LCD monitora.

U sklopu programa inventarizacije nabavljena je oprema za server (ormar+UPS+backup uređaji). Za isti program nabavljeno je i 6 digitalnih fotoaparata.

Vršeni su razni popravci, zamijenjena su 2 miša, jedna tipkovnica i jedno cijelo računalo, te je popravljena tračna jedinica za izradu sigurnosnih preslika.

- Internet

Promijenjena je mjesečna kvota ADSL paketa sa prijašnjih 5GB na neograničeno.

Preplaćeni smo i na uslugu bežičnog interneta putem GSM-a (Web'and'Walk -100 Kn/mj).

- Programi

Za serversko računalo nabavljena je licenca za serverski OS Microsoft Server 2008 i 30 CAL-ova (klijentskih licenci). Nabavljen je, također, antivirusni program Kaspersky Business Space Security sa 30 licenci, softverski paket za backup servera Acronis True Image Echo sa 1 licencom i 10 licenci za radne stanice. Kupljen je i program za inventarizaciju knjižnog fonda K++.

- Ostalo

Obavljene su pripreme za rad novih računala u mreži (instalacija antivirusnih i antispyware paketa), a kod onih korisnika gdje je računalo zamijenjeno novim, a staro ustupljeno drugim korisnicima, izvršen je prijepis i brisanje korisničkih podataka.

Dodavanjem novih korisničkih računa na postojećim računalima kustosa, a u sklopu programa pojačane inventarizacije, omogućen je rad u programu M++ za 9 honorarnih djelatnika, dok su 3 djelatnika koristila vlastito računalo.

Gotovo svakodnevno koordiniran je rad na održavanju programa M++ sa tvrtkom Link2. Izrađeno je i testirano "etalon" računalo, preslik kojega bi trebao zamijeniti sva muzejska računala (softverski sloj) kako bi u novom domenskom načinu rada bila poboljšana sigurnost i performanse mreže, te olakšano održavanje i administriranje. Na serveru su također vršene instalacije nužnih programa te njihovo testiranje. Testiran je i sustav za izradu sigurnosnih preslika.

Prelazak na domenski način rada potpuno je nova koncepcija mrežnog rada te zahtjeva detaljno testiranje i provjeravanje svih aspekata kao i moju edukaciju, koja je obavljena "u hodu". Zbog svih tih razloga sustav još nije do kraja implementiran.

16. OSTALE AKTIVNOSTI

16.2. Ostalo

Pravilnici

- 19.4. stupio na snagu Pravilnik o uvjetima i načinu ostvarivanja uvida u muzejsku građu i muzejsku dokumentaciju
- 19.5. Državni arhiv u Splitu izdao Rješenje kojim daje suglasnost na primjenu Pravilnika o registraturnoj građi i zaštiti fundusa Arheološkog muzeja Split, te kojim se odobrava Poseban popis arhivskog i registraturnog gradiva s rokovima čuvanja u

Arheološkom muzeju Split kao prilog Pravilniku o registraturnoj građi i zaštiti fundusa Arheološkog muzeja Split

- 2.6. stupio na snagu Pravilnik o registraturnoj građi i zaštiti fundusa Arheološkog muzeja Split

Maketa Peristila i Mauzoleja

- 11.7. Maketa Peristila i Mauzoleja premještena iz prostora Stare gradske vijećnice u prostor Gradske uprave u Splitu
- 10.12. potpisana suglasnost između Arheološkog muzeja, Grada Splita i Etnografskog muzeja za premještanje Makete Peristila i Mauzoleja iz prostora Gradske uprave u izložbeni prostor Etnografskog muzeja u Splitu

Legendiranje lapidarija

- Nastavljen je rad na legendiranju temeljem idejnog rješenja i grafičkog oblikovanja tablica-legendi za označavanje spomenika u lapidariju Muzeja autora Viktora Popovića
- 13.10. sklopljen je s Letrafix d.o.o. iz Splita ugovor o izradi i postavljanju tablica-legendi u lapidariju

Audio vodič

- 25.9. sklopljen je s Astarta Plus d.o.o. iz Zagreba ugovor o suradnji na realizaciji projekta mobileGuide audio vodiča za arheološki lokalitet Salona

Salona

- Održavanje lokaliteta

Lokaliteti Manastirine, Marusinac, Amfiteatar, Kapljuč, "16 sarkofaga", Episkopalni centar, Terme, Pet mostova, Ilinac, gradski bedemi, Teatar i Forum, kao i zgrada Tusculum redovito su čišćeni i održavani: hortikultura: košenje trave, zalijevanje, sadnja novih sadnica doniranih od TZ grada Solina i OŠ "Don Lovre Katić", podrezivanje ograde i granja, komunalna služba grada Solina uklonila je osušene čemprese s Manastirina, te uz pomoć auto-dizalice podrezala suhe grane na stablima oko lokaliteta uređenje parkirališta i okolnih površina s prilaznim putom do Manastirina, popravak i bojanje ogradnih stupića, sakupljanje smeća i krutog otpada, postavljanje novih kanti za otpad doniranih od grada Solina, nasipanje žala

- 2.5. sklopljen je s ovlaštenom tvrtkom Mozaik d.o.o. iz Splita ugovor o obavljanju radova na komunalnom održavanju arheoloških lokaliteta Salone za vrijeme trajanja turističke sezone, do 30.10.
- 13.11. sklopljen ugovor o izradi idejnog projekta rasvjete arheološkog lokaliteta Manastirine u Saloni s ovlaštenim arhitektom Ivom Vojnovićem, d.i.a.

Ostalo

- 1.3. župa Gospe od Otoka organizirala Križni put za mlade na Manastirinama
- 9.3. Nadbiskupija splitsko-makarska organizirala Križni put od amfiteatra do Manastirina za mlade i za župljane solinskog Dekanata
- 29.7. polaganjem vijenca na grob obilježena 74. godišnjica smrti don Frane Bulića
- U okviru Solinskog kulturnog ljeta na Manastirinama i u vrtu Tusculuma održane su priredbe: 7.8. Večer klasike u Manastirinama Dubrovački simfonijski orkestar i Marin Limić na klaviru, 12.8. Pjesmom kroz Europu Prijatelji šansone i Vokalisti Salone, 29.8. promocija zbirke pjesama *Ponila me rič* Ivne Grgić

Branko Pender

- Izrada letka za turiste (zajedno sa Z. Podrugom), dogovori, nabava posebnog papira, printanje i obrezivanje na odgovarajući format;
- Suveniri - skupljanje dokumentacije, dogovori s potencijalnim izrađivačima suvenira, traženje novih i drugi poslovi oko te problematike, put u Hum na Sutli radi narudžbe staklenih suvenira

Ika Prpa-Stojanac

- Postavljanje oznaka u vitrine za mobileGuide;
- Rješenje kartonske ambalaže za staklene suvenire i naljepnica na predmete i ambalažu (certifikat) i dogovori za izradu istih u BOST-u

Službeni put

Zrinka Buljević

- 13. - 19.1. u Zagrebu, sudjelovala od 14. do 17. siječnja, kao član, u radu Hrvatskog muzejskog vijeća u Ministarstvu kulture RH, u Zagrebu. Nakon održane 8. sjednice,

Vijeće je pregledalo programe muzejsko-galerijske djelatnosti prema statusu ustanova i dalo prijedloge financiranja, odnosno smjernice za daljnja postupanja.

- 11.3. sastanak Hrvatskog muzejskog vijeća
- 9.4. sastanak u Ministarstvu na temu ugovora prema godišnjem planu a u svezi s podacima o stupnju inventiranosti građe
- 22.4. sastanak Hrvatskog muzejskog vijeća
- 28.5. na zajedničkoj sjednici Hrvatskog vijeća za kulturna dobra i Hrvatskog muzejskog vijeća održanoj zbog problema prezentacije i posudbe skulpture i pripadajuće glave carice Livije;
- 29.5. u Zadru, nazočila 11. sjednici Hrvatskog muzejskog vijeća u MAS
- 11. - 13.6. na Visu; 12.6. sastanak s gradonačelnikom Daliborom Damjanovićem na temu rješavanja statusa AMS u Batariji, suradnje s Muzejom: povrata glave Artemide, borova na Batariji, zapošljavanja čuvara, košenja trave, osiguranja dislocirane čuvaonice - vojarne
- 18. i 19.6. u Zadru, 18.6. promovirala časopis Asseria 5 u Zavičajnom muzeju u Benkovcu (Kaštel Benković), 19. 06. konzultacije s Maršićem i Fadićem glede prijenosa spomenika iz AMZd u MAS
- 26.6. u Gardunu zbog primopredaje obrađenog materijala s petogodišnjih istraživanja i zbog izbora novonadenog materijala z obradbu
- 27.6. u Zadru na sastanku Stručnog povjerenstva Hrvatskog muzejskog vijeća zbog praćenja rada na izradi muzeološke koncepcije stalnog postava Muzej antičkog stakla u Zadru
- 3.7. izlet u Grapčevu špilju na otoku Hvaru koja je svečano otvorena za turističko korištenje u organizaciji Javne ustanove za upravljanje zaštićenim prirodnim vrijednostima na području Splitsko-dalmatinske županije
- 15.7. sudjelovala u radu Povjerenstva za smještaj antičke skulpture carice Livije i ostalih naronitanskih nalaza iz Opuzena na sastanku u Poglavarstvu grada Opuzena
- 24.11. nazočila kao član 14. sjednici Hrvatskog muzejskog vijeća
- 30.11. - 5.12. u Zagrebu, sudjelovala u radu Hrvatskog muzejskog vijeća

Sanja Ivčević

- 25. - 27.1. boravila u Zagrebu zbog obavljanja poslova u okviru projekta "Rimski vojni logori u Hrvatskoj -Tilurij "

- 26. i 27.3. boravila u Vidu na izvršenju primopredaje muzejske građe iz antičke Narone između Arheološkog muzeja Split i Arheološkog muzeja Narona u Vidu
- 26.6. boravila u Gardunu kod Trilja zbog povrata obrađenog materijala s arheoloških istraživanja u okviru projekta Rimski vojni logori u Hrvatskoj

Boris Čargo

- 5.2. Imotski - rastavljena i zatim prenesena u Split izložba Grčko-helenistička keramika u Arheološkom muzeju u Splitu
- 21. - 22.2. Zagreb - razgledavanje i dogovor oko prijenosa izložbe *El Shatt* na Vis
- 27.5. Makarska - dogovor oko postavljanja izložbe *Viški boj 1866.*
- 7.7. Makarska - u Gradskom muzeju Makarske postavljena izložba *Viški boj 1866.*
- 9.7. Makarska - otvorio izložbu *Viški boj 1866.*
- 5.12. Imotski - izložba *Viški boj 1866.* postavljena u Zavičajnom muzeju Imotski
- 10. - 11.12. Zagreb - na sastanku u Hrvatskom povijesnom muzeju dogovoreni detalji oko postavljanja izložbe *El Shatt*
- Zagreb, prisustvovao otvorenju izložbe *Imaginarni svijet zagonetnih predmeta od bjelokosti, kosti i rožina*, autorice Anice Ribičić-Županić
- Zagreb, prisustvovao otvorenju dijela stalnog postava, Grčko-helenističke zbirke i Rimske zbirke u Arheološkom muzeju u Zagrebu.

Slobodanka Antičić

- 26. - 27.3. Vid - svečana primopredaja muzejske građe i muzejske dokumentacije Arheološkom muzeju Narona